

ZARZĄDZENIE Nr 77/2024
Wójta Gminy Borowie
z dnia 29 maja 2024 roku

**w sprawie przedstawienia Radzie Gminy Borowie Raportu
o stanie Gminy za 2023 rok**

Na podstawie art. 28aa ust.1 ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. z 2024 roku, poz. 609 z póź. zm.); zarządzam, co następuje:

§ 1.

Przedstawiam Radzie Gminy Borowie, Raport o stanie Gminy za rok 2023 stanowiący załącznik do niniejszego Zarządzenia.

§ 2.

Raport o stanie Gminy Borowie za rok 2023 podlega przedłożeniu Radzie Gminy Borowie oraz publikacji na stronie internetowej Gminy Borowie w Biuletynie Informacji Publicznej

§ 3.

Wykonanie Zarządzenia powierzam zastępcy wójta Gminy Borowie.

§ 4.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wójt Gminy
Marta Serzysko

Załącznik do Zarządzenia Nr 77/2024

Wójta Gminy Borowie z dnia 29 maja 2024r.

RAPORT
O STANIE GMINY BOROWIE
ZA 2023 ROK

maj 2024 rok

SPIS TREŚCI

1. PODSTAWA PRAWNA	7
2. OGÓLNE INFORMACJE O GMINIE	7
2.1 POWIERZCHNIA GMINY (W TYM GRUNTY ORNE, ŁĄKI, LASY).....	8
2.2 INFORMACJE Z ZAKRESU URZĘDU STANU CYWILNEGO I EWIDENCJI LUDNOŚCI.....	9
2.3 BEZROBOTNI	11
3. REALIZACJA POLITYK, PROGRAMÓW I STRATEGII.....	12
3.1 PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BOROWIE NA LATA 2018 – 2021 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYW DO ROKU 2025.....	12
3.1.1 Termomodernizacji budynków:	12
3.1.2 Przebudowy, budowy i modernizacji dróg gminnych:.....	12
3.1.3 Promowanie rozwiązań przyczyniających się do redukcji emisji zanieczyszczeń:.....	12
3.1.4 zwiększenia dostępności mieszkańców do zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków oraz oczyszczalni ścieków:.....	12
3.1.5 Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy:.....	12
3.1.6 Nasadzenia na terenie ścieżki edukacyjnej w miejscowości Słup Pierwszy oraz konserwacja pomników przyrody:	13
3.2 PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOROWIE NA LATA 2016 – 2023.....	13
3.3 PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY BOROWIE NA LATA 2023 – 2025	13
3.4 GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2021-2023	13
3.5 PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY BOROWIE NA LATA 2009 - 2032.....	14
3.6 PROGRAM OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI ORAZ ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI ZWIERZĄT NA TERENIE GMINY BOROWIE W 2023 ROKU.....	15
3.7 GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2021-2023.	16
3.8 GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA LATA 2022-2025.	16
4. PODJĘTE PRZEZ RADĘ GMINY BOROWIE UCHWAŁY	17
5. GOSPODARKA FINANSOWA GMINY.....	22
5.1 WYKONANIE DOCHODÓW:.....	22
5.2 WYKONANIE WYDATKÓW:	23
6. WYNIK BUDŻETU GMINY NA KONIEC 2023 ROKU	26
7. DOCHODY WŁASNE I ICH CHARAKTERYSTYKA	27
7.1 WPLYWY Z PODATKU OD DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ OSÓB FIZYCZNYCH OPŁACANEGO W FORMIE KARTY PODATKOWEJ.....	28
7.2 PODATEK OD NIERUCHOMOŚCI.....	28
7.3 PODATEK ROLNY	29
7.4 PODATEK LEŚNY	29

7.5	PODATEK OD ŚRODKÓW TRANSPORTOWYCH	29
7.6	PODATEK OD SPADKÓW I DAROWIZN	30
7.7	WPLYWY Z OPŁATY TARGOWEJ	30
7.8	PODATEK OD CZYNNOŚCI CYWILNOPRAWNYCH.....	30
7.9	WPLYWY Z OPŁATY SKARBOWEJ	30
7.10	UDZIAŁY WE WPLYWACH PODATKU DOCHODOWEGO OD OSÓB FIZYCZNYCH.....	30
7.11	UDZIAŁY WE WPLYWACH PODATKU DOCHODOWEGO OD OSÓB PRAWNYCH	30
7.12	OPŁATY ZA ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ ALKOHOLU	30
7.13	WPLYWY Z CZĘŚCI OPŁATY ZA ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH W OBROCI HURTOWYM	31
7.14	OPŁATY ZA ODBIÓR ODPADÓW KOMUNALNYCH	31
7.15	OPŁATY ZA ZAJĘCIE PASA DROGOWEGO	31
8.	REALIZACJA FUNDUSZU SOŁECKIEGO	32
9.	PROMOCJA GMINY	32
10.	ZADŁUŻENIE GMINY.....	32
11.	OCHRONA ZDROWIA	36
12.	ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ ALKOHOLU.....	37
13.	DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	37
14.	POMOC SPOŁECZNA.....	39
15.	EDUKACJA I OŚWIATA	44
15.1	SIEĆ SZKÓL.....	44
15.2	WARUNKI LOKALOWE SZKÓL I PLACÓWEK OŚWIATOWYCH	44
15.2.1	Zespół Oświatowy w Borowiu	44
15.2.2	Zespół Szkół w Głoskowie	44
15.2.3	Publiczna Szkoła Podstawowa w Iwowie.....	45
15.3	LICZBA UCZNIÓW I ODDZIAŁÓW	46
15.4	ZATRUDNIENIE W SZKOŁACH.....	48
15.5	PROGRAMY OŚWIATOWE	48
15.6	FINANSE OŚWIATY	48
15.7	WYDATKI OŚWIATY W 2023 ROKU FINANSOWANE BYŁY NASTĘPUJĄCO:.....	50
16.	KULTURA	54
15.1	GMINNY OŚRODEK KULTURY W BOROWIU	55
15.2	BIBLIOTEKA.....	56
15.3	GMINNA ORKIESTRA DĘTA	57
17.	BEZPIECZEŃSTWO.....	58
17.1	ZESPÓŁ PREWENCJI W BOROWIU	58
17.2	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA	59
18.	PODMIOTY PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	61

19. OCHRONA ŚRODOWISKA.	63
19.1 AZBEST.....	63
19.2 DANE O WODOCIĄGACH, KANALIZACJI, STACJI UZDATNIANIA WODY, OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW	63
19.3 GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI	64
20. PLANOWANIE PRZESTRZENNE	68
21. ZADANIA INWESTYCYJNO – REMONTOWE	69
21.1 W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY WODNO-KANALIZACYJNEJ	69
21.2 W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY DROGOWEJ.....	70
21.3 W ZAKRESIE OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ	71
21.4 W ZAKRESIE SZKOLNICTWA.....	72
21.5 W ZAKRESIE KULTURY I OCHRONY DZIEDZICTWA NARODOWEGO	73
21.6 W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA CYFROWEGO	76
22. GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA, DROGI GMINNE	77
23. MIENIE KOMUNALNE NALEŻĄCE DO GMINY BOROWIE	79
SPIS TABEL	81
SPIS WYKRESÓW	83

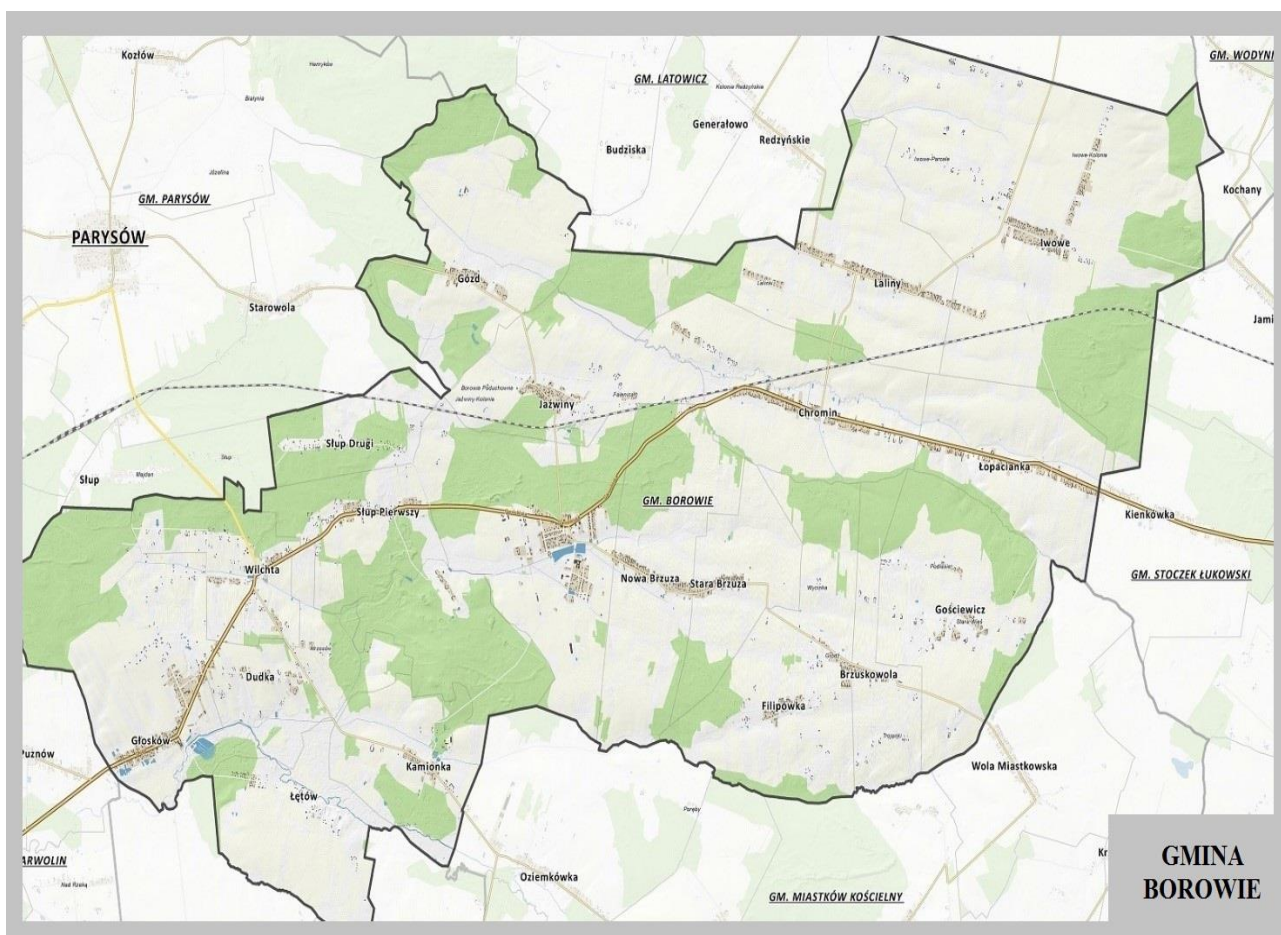
1. Podstawa prawna

art. 28aa. ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym
(tekst jednolity z 2024 roku, poz. 609 z póź. zm.).

Art. 28aa.

- **ust. 1** Wójt co roku do dnia 31 maja przedstawia radzie gminy raport o stanie gminy.
- **ust. 2** Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego.
- **ust. 3** Rada Gminy może określić w drodze uchwały szczególne wymagania dotyczące raportu.

2. Ogólne informacje o gminie

2.1 Powierzchnia gminy (w tym grunty orne, łąki, lasy)

Tabela 1. Powierzchnia gminy

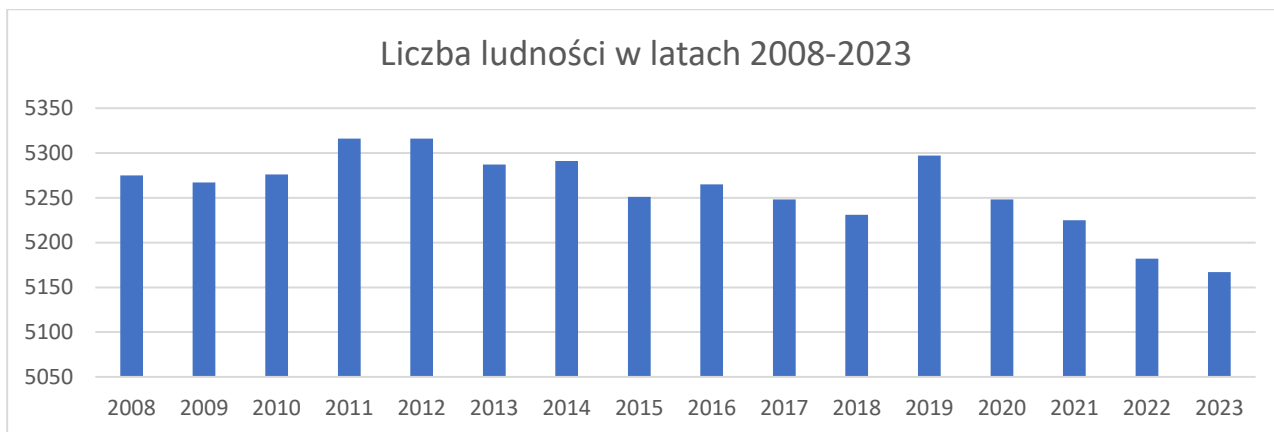
GRUNTY		Powierzchnia (ha)
GRUNTY ROLNE	Grunty orne	4273
	Sady	47
	Łąki trwałe	753
	Pastwiska trwałe	534
	Grunty rolne zabudowane	256
	Grunty pod stawami	8
	Grunty pod rowami	20
	Grunty zadrzewione i zakrzewione	156
NIEUŻYTKI		13
GRUNTY LEŚNE ZADRZEWIONE I ZAKRZEWIONE	Lasy	1643
	Grunty zadrzewione i zakrzewione	1
GRUNTY ZABUDOWANE I ZURBANIZOWANE	Tereny mieszkaniowe	46
	Tereny przemysłowe	5
	Inne tereny zabudowane	22
	Zurbanizowane tereny niezabudowane	2
	Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	3
	Użytki kopalne	5
	Drogi	182
	Koleje	34
	Inne	0
	Grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	0
GRUNTY POD WODAMI	Morskimi wewnętrznymi	0
	Powierzchniowymi płynącymi	19
	Powierzchniowymi stojącymi	3
UŻYTKI EKOLOGICZNE		0
TERENY RÓŻNE		1
RAZEM		8 026

2.2 Informacje z zakresu Urzędu Stanu Cywilnego i ewidencji ludności

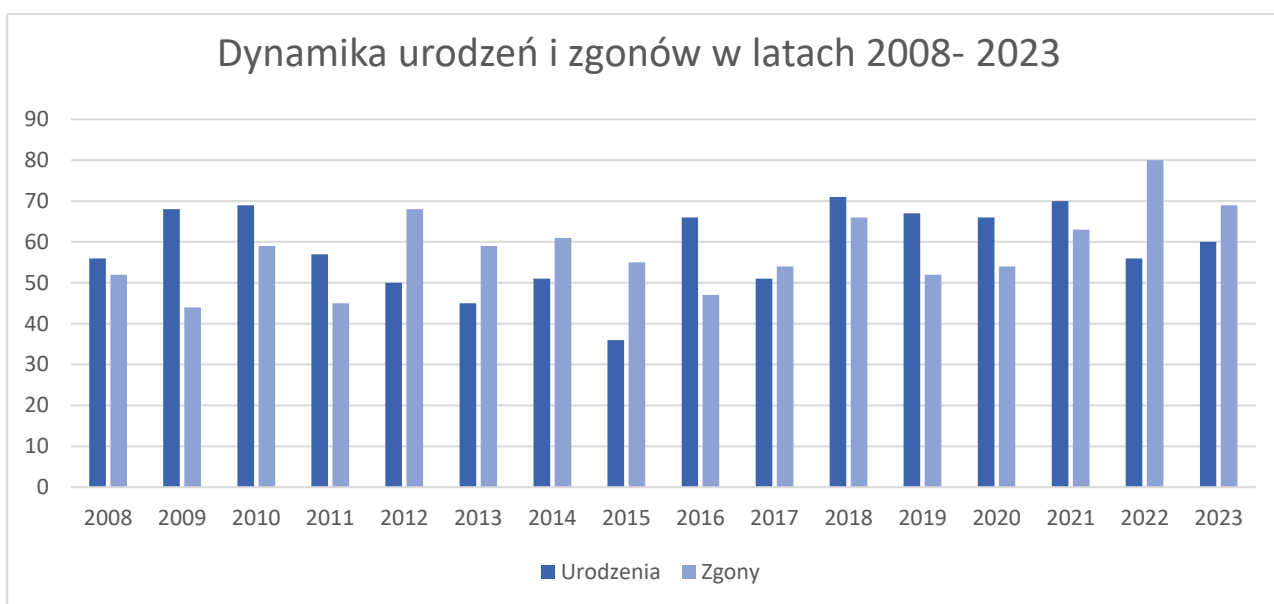
Tabela 2. Ewidencja ludności w latach 2008 - 2023

Rok	Liczba ludności		Urodzenia	Zgony	Migracja (zameldowania spoza gminy)	Wymeldowania poza gminę	Struktura wiekowa		
	01.01	31.12					0-18	19-65	pow.65
2008	5239	5275	56	52	42	-	1377	3059	839
2009	5275	5267	68	44	23	-	1333	3077	857
2010	5267	5276	69	59	40	-	1305	3117	854
2011	5277	5316	57	45	40	-	1286	3173	857
2012	5315	5316	50	68	44	-	1273	3194	849
2013	5316	5287	45	59	38	-	1229	3201	857
2014	5287	5291	51	61	58	-	1207	3223	861
2015	5291	5251	36	55	45	-	1150	3241	860
2016	5250	5265	66	47	41	-	1147	3246	872
2017	5265	5248	51	54	39	-	1122	3238	888
2018	5248	5231	71	66	34	-	1132	3205	894
2019	5233	5297	67	52	46	-	1146	3324	827
2020	5294	5248	66	54	40	52	1122	3339	787
2021	5249	5225	70	63	52	83	1116	3313	796
2022	5225	5182	56	80	40	61	1118	3269	795
2023	5182	5167	60	69	39	45	1112	3253	802

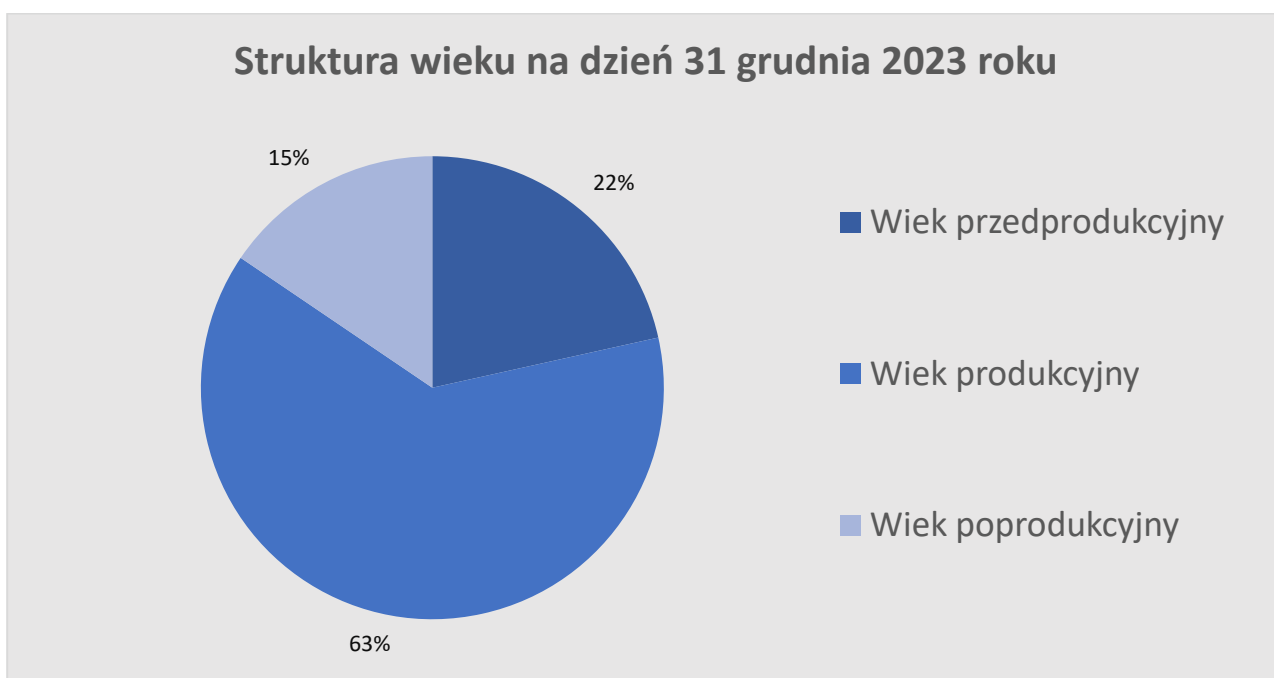
Wykres 1. Liczba ludności w latach 2008-2023

Wykres 2. Liczba urodzeń i zgonów w latach 2008-2023

Wykres 3. Struktura wieku na dzień 31 grudnia 2023 roku

2.3 Bezrobotni

Osoby bezrobotne z wyszczególnieniem kategorii osób bezrobotnych na koniec 2023 roku

Tabela 3. Bezrobocie w roku 2023

KATEGORIE OSÓB BEZROBOTNYCH	OGÓŁEM	W TYM KOBIET
Osoby bezrobotne na koniec 2023 r.	166	76
Długotrwale bezrobotni	109	55
Bez wykształcenia średniego	97	32
Bez doświadczenia w pracy	35	16
Bez Kwalifikacji	41	17
Niepelnosprawnych	1	1
Powyżej 50 roku życia	29	5
Do 25 lat	24	9
Po urodzeniu dziecka	13	13
Po zakładzie karnym	5	0
Samotnie wychowujących dziecko	8	5
Z prawem do zasiłku	32	17

Źródło- dane PUP w Garwolinie

3. Realizacja polityk, programów i strategii

W 2023 roku w gminie Borowie obowiązywały następujące dokumenty strategiczne:

3.1 Program Ochrony Środowiska dla Gminy Borowie na lata 2018 – 2021 z uwzględnieniem perspektyw do roku 2025

W 2023 roku Program realizowany był w zakresie:

3.1.1 Termomodernizacji budynków:

- a) wykonano częściowo termomodernizację budynku strażnicy OSP w Iwowie- kolejny etap,
- b) termomodernizacja świetlicy wiejskiej w Łopaciance.
- c) termomodernizacja budynku OSP w Lalinach.

3.1.2 Przebudowy, budowy i modernizacji dróg gminnych:

- a) przebudowa ul. Wierzbowej w miejscowości Głusków,
- b) modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Filipówka,
- c) Remont drogi gminnej od miejscowości Brzuskowola do miejscowości Gościewicz.

3.1.3 Promowanie rozwiązań przyczyniających się do redukcji emisji zanieczyszczeń:

- a) działalność Punktu konsultacyjnego w budynku Urzędu Gminy w ramach programu „Czyste Powietrze”.

3.1.4 zwiększenia dostępności mieszkańców do zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków oraz oczyszczalni ścieków:

- a) Budowa sieci wodociągowej od miejscowości Łopacianka do miejscowości Iwowe,
- b) Rozbudowa sieci wodociągowo – kanalizacyjnej w Głoskowie, ul. Cegielnia,
- c) Rozbudowa sieci wodociągowo – kanalizacyjnej w Borowiu (ul. Łąkowa, gen. Stanisława Maczka, ul. Spacerowa),
- d) Przebudowa wodociągu z przyłączami w miejscowości Jażwiny.

3.1.5 Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy:

- a) unieszkodliwiono 230,414 Mg odpadów azbestowych z 91 nieruchomości.

3.1.6 Nasadzenia na terenie ścieżki edukacyjnej w miejscowości Słup Pierwszy oraz konserwacja pomników przyrody:

- a) Nasadzenie roślinności w ilości 2200 szt.
- b) Przeprowadzenie konserwacji i pielęgnacji 3 szt. drzew będących pomnikami przyrody na terenie zespołu dworsko-parkowego w Borowiu.

3.2 Program Rewitalizacji dla Gminy Borowie na lata 2016 – 2023

W roku 2023 w ramach zadania pn. „Ekologiczny piknik rodzinny w Gminie Borowie” prowadzona była prelekcja w zakresie konieczności oszczędzania wody. Dla dzieci przygotowana była stacja „Czysta woda”, w której prowadzone były zabawy edukacyjne. Uczestnicy pikniku mieli możliwość zdobycia wiedzy o wpływie codziennego życia na środowisko i poprawy jego stanu poprzez zabawę, gry i konkursy na różnych stanowiskach prowadzonych przez animatorów. Strefa aktywności składała się z 4 namiotów wystawowych, stacji edukacyjnych, w których prezentowane były hasła ekologiczne: „Zadbaj o powietrze”; „Czysta woda”; „Segreguj, bo warto”; „Zieleń między nami”. Biorący udział w konkursach otrzymywali drobne upominki rzeczowe. Celem przeprowadzonego ekologicznego pikniku było edukowanie społeczności w zakresie ochrony środowiska poprzez angażowanie jej bezpośrednio w działania ekologiczne, a także rozwijanie proekologicznych wartości, wzorców i zachowań. Podczas pikniku ekologicznego na scenie, z programem artystycznym nawiązującym do działań proekologicznych, wystąpili uczniowie z Publicznej Szkoły Podstawowej z Borowia Dofinansowanie na ten cel pozyskane z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie w kwocie 30 000,00 zł.

3.3 Program opieki nad zabytkami Gminy Borowie na lata 2023 – 2025

W roku 2023 nie były realizowane zadania w ramach Programu opieki nad zabytkami Gminy Borowie.

3.4 Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023

Realizowany poprzez zatrudnienie Asystenta Rodziny, którego rolą jest wspieranie rodzin, które z różnych powodów nie są w stanie w sposób akceptowany społecznie pełnić prawidłowo swoich funkcji. W roku 2023 Asystent udzielała wsparcia 5 rodzinom.

3.5 Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Borowie na lata 2009 - 2032

W 2023r. wykonano zadanie pn. „Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest na budynkach znajdujących się na terenie gminy Borowie”. Wartość całkowita zadania wyniosła 124994,92zł - co stanowiło 100 % dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Dofinansowaniem objęto 89 nieruchomości z terenu gminy Borowie w zakresie odbioru, transportu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest. W wyniku realizacji zadania osiągnięto efekt rzeczowy i ekologiczny, polegający na unieszkodliwieniu 230,414 Mg odpadów zawierających azbest.

Tabela 4. Ilość usuniętego azbestu w latach 2015-2023 oraz poszczególne koszty zadania

Rok	Ilość usuniętego azbestu (w Mg)	Koszt zadania
2015	105,420 Mg	46 072,80 zł
2016	183,770 Mg	66 909,24 zł
2017	170,100 Mg	62 675,42 zł
2018	176,400 Mg	62 868,96 zł
2019	128,054 Mg	35 673,98 zł
2020	89,465 Mg	29 334,50 zł
2021	85,860 Mg	29 993,54 zł
2022	92,580 Mg	34 995,24 zł
2023	230,414 Mg	124 994,92 zł

3.6 Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Borowie w 2023 roku.

W 2023r. odłowiono jednego psa na terenie gminy Borowie, który następnie został zaadoptowany w ramach gminnego programu „Zaadoptuj psa”. Z tytułu adopcji wypłacono rekompensatę w wysokości 500 zł na pokrycie kosztów zakupu: karmy, akcesoriów, zabiegów weterynaryjnych i budy. W 2023 do schroniska dla zwierząt trafił jeden odłowiony pies z terenu gminy Borowie. W przypadku pojawienia się kotów bezdomnych znajdują one nowych właścicieli wśród mieszkańców gminy. Koszt realizacji całego zadania przewidzianego Ustawą o ochronie zwierząt w 2023r. (wyłapywanie, odławianie, opieka, usługi weterynaryjne, rezerwacja miejsca w schronisku, dokarmianie, kampania „Zaadoptuj psa”, oraz dofinansowanie do zabiegów sterylizacji i kastracji) wyniósł 13 800,00 zł.

Tabela 5. Realizacja Gminnego Programu "Zaadoptuj psa"

Rok	Ilość zaadoptowanych psów	Koszt zadania
2014	4	2000 zł
2015	5	2500 zł
2016	6	3000 zł
2017	10	4500 zł (jedna adopcja bez rekompensaty)
2018	3	1000 zł (jedna adopcja bez rekompensaty)
2019	6	3000 zł
2020	6	3000 zł
2021	7	3500 zł
2022	9	4500 zł
2023	1	500 zł

3.7 Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2023.

W ramach Programu działał Zespół Interdyscyplinarny. W 2023 roku odbyło się 11 grup roboczych, realizujących procedurę „Niebieskiej Karty” w 11 rodzinach dotkniętych przemocą.

3.8 Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025.

Opis zadań realizowanych w ramach tego programu znajduje się w informacji z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (str. 37-38).

Na realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomani w 2023 roku zaplanowano wydatki w wysokości 4 000,00 zł. Niniejsza kwota została wydatkowana na zakup materiałów i wyposażenia związanych z profilaktyką uzależnień.

4. Podjęte przez Radę Gminy Borowie uchwały w 2023 roku

Rada Gminy Borowie w roku 2023 podjęła 79 uchwał z czego:

- 37 objętych było nadzorem Regionalnej Izby Obrachunkowej w Warszawie.
- 42 objętych było nadzorem Wydziału Prawnego Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.
- 30 uchwał podlegało publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Organ nadzoru tj. Regionalna Izba Obrachunkowa nie wszczęła postępowania nadzorczego wobec uchwał podjętych w 2023 roku przez Radę Gminy Borowie i nie stwierdziła nieważności żadnej uchwały.

Organ nadzorczy tj. Wojewoda Mazowiecki nie wszczął postępowania nadzorczego wobec uchwał podjętych w 2023 roku przez Radę Gminy Borowie i nie stwierdził nieważność żadnej uchwały.

Uchwały podejmowane przez Radę Gminy dotyczyły następujących spraw:

- 12 uchwał w sprawie zmian w budżecie Gminy Borowie na 2023 rok;
- 11 uchwał w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Borowie na lata 2023 – 2034;
- 2 uchwały w sprawie zmian w budżecie Gminy Borowie na 2024 rok
- 2 uchwały w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Borowie na lata 2024-2034;
- Podjęto uchwałę w sprawie ustanowienia programu osłonowego „Korpus Wsparcia Seniorów na rok 2023”;
- Podjęto uchwałę w sprawie ustalenie na rok 2023 planu dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, maksymalnej kwoty dofinansowania oraz specjalności i form kształcenia, na które przyznawane jest dofinansowanie w szkołach i placówkach oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Borowie;
- Podjęto uchwałę w sprawie podwyższania kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnie świadczeń przyznanych w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023”
- Podjęto uchwałę w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim programem rządowym „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023

- Podjęto uchwałę w sprawie zmiany uchwały Nr XXI/123/2020 Rady Gminy Borowie z dnia 30 lipca 2020 roku w sprawie przyjęcia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Borowie;
- Podjęto uchwałę w sprawie zmiany uchwały Nr XXXV/203/2021 Rady Gminy Borowie z dnia 12 października 2021 roku w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi;
- Podjęto uchwałę w sprawie określenia górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości, którzy nie są obowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy za usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych oraz górnych stawek opłat za opróżnianie zbiorników bezodpływowych oraz osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych;
- Podjęto uchwałę w sprawie niewyrażenia zgody na wyodrębnienie w budżecie gminy środków stanowiących fundusz sołecki w 2024 roku;
- Podjęto uchwałę zmieniającą uchwałę w sprawie wysokości stawek opłat za zajęcie pasa drogowego dróg publicznych położonych w granicach administracyjnych Gminy Borowie;
- Podjęto uchwałę w sprawie przyjęcia programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Borowie w 2023 roku;
- Podjęto uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Borowie na lata 2023- 2025;
- Podjęto uchwałę w sprawie przyjęcia oceny zasobów pomocy społecznej dla Gminy Borowie za rok 2022;
- Podjęto uchwałę w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Borowiu za 2022 rok;
- Podjęto uchwałę w sprawie zmiany Uchwały Nr LVII/329/2023 Rady Gminy Borowie z dnia 29 marca 2023 roku w sprawie przyjęcia programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Borowie w 2023 roku;
- Podjęto uchwałę w sprawie przyjęcia oceny ekonomiczno-finansowej Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Borowiu;
- Podjęto uchwałę w sprawie udzielenia wotum zaufania dla Wójta Gminy Borowie za rok 2022;
- Podjęto uchwałę w sprawie zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego Gminy Borowie wraz ze sprawdzeniem z wykonania budżetu za 2022 rok;

- Podjęto uchwałę w sprawie udzielenia Wójtowi Gminy absolutorium z tytułu wykonania budżetu za 2022 rok;
- Podjęto uchwałę w sprawie ustalenia stawki za 1 km przebiegu pojazdu na potrzeby obliczenia wysokości zwrotu kosztów przewozu dzieci i uczniów niepełnosprawnych do placówek oświatowych;
- Podjęto uchwałę w sprawie pozbawienia drogi gminnej nr ew. działki 358/3 obręb Nowa Brzuza, kategorii drogi gminnej poprzez wyłączenie jej z użytkowania jako drogi publicznej;
- Podjęto uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż niezabudowanej nieruchomości, stanowiącej działkę ewidencyjną nr 358/3 w Nowej Brzuzie w trybie bezprzetargowym;
- Podjęto uchwałę zmieniającą uchwałę w sprawie określenia wysokości opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego przez uczniów objętych wychowaniem przedszkolnym do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończą 6 lat w prowadzonych przez Gminę Borowie przedszkolach publicznych, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, w czasie przekraczającym wymiar zajęć bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki;
- Podjęto uchwałę w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego
- Podjęto uchwałę w sprawie zaliczenia niektórych dróg na terenie gminy Borowie do kategorii dróg gminnych.
- Podjęto uchwałę w sprawie ustanowienia pomników przyrody;
- Podjęto uchwałę w sprawie zgłoszenia kandydata do tytułu „Zasłużony dla Powiatu Garwolińskiego” w dziedzinie „Działalność społeczna”;
- Podjęto uchwałę w sprawie zaciągnięcia pożyczki z Banku Gospodarstwa Krajowego na wyprzedzające finansowanie zadania inwestycyjnego finansowanego ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020;
- Podjęto uchwałę zmieniającą uchwałę w sprawie Programu współpracy Gminy Borowie z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art.3 ust.3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2023;
- Podjęto uchwałę w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków na świadczenia z pomocy społecznej będących w zakresie zadań własnych gminy;
- Podjęto uchwałę w sprawie przyjęcia „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Borowie na lata 2023-2032”;
- Podjęto uchwały, w których ustalono roczne stawki podatku: od środków transportowych, podatku leśnego, podatku rolnego, podatku od nieruchomości;

- Podjęto uchwałę w sprawie przyjęcia sprawozdania za lata 2021-2022 z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Borowie na lata 2019-2022”;
- Podjęto uchwałę w sprawie udzielenia pomocy finansowej Miastu Stoczek Łukowski na dofinansowanie zakupu autobusu do przewozu osób niepełnosprawnych wykorzystywanego przez Warsztat Terapii Zajęciowej w Stoczku Łukowskim;
- Podjęto uchwałę w sprawie udzielenia bonifikaty od ceny sprzedaży działek ewidencyjnych nr 536, 537, 538, 539, 540,541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 553, 555, 557, 559, 560, 561, 562, 563, 253/1, 253/2 położonych w miejscowości Borowie;
- Podjęto uchwałę zmieniającą wysokość ekwiwalentu pieniężnego dla strażaków ratowników ochotniczych straży pożarnych;
- Podjęto uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2028;
- Podjęto uchwałę w sprawie wymagań jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych na terenie gminy Borowie;
- Podjęto uchwałę w sprawie wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi i ustalenia wysokości tej opłaty;
- Podjęto uchwałę w sprawie wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt, a także grzebowisk i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części na terenie gminy Borowie;
- Podjęto uchwałę w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Borowie na lata 2024-2034.
- Podjęto uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Borowie na 2024 rok;
- Podjęto uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego;
- Podjęto uchwałę w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Borowie na lata 2024-2034;
- Podjęto uchwałę w sprawie zmian w budżecie Gminy Borowie na 2024 rok.
- Podjęto uchwałę w sprawie ustanowienia programu osłonowego „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2024;

- Podjęto uchwałę w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnie świadczeń pieniężnych w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu na lata 2024-2028”;
- Podjęto uchwałę w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028;
- Podjęto uchwałę w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim programem rządowym „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028;
- Podjęto uchwałę w sprawie zmiany uchwały nr XIX/113/2020 Rady Gminy Borowie z dnia 22 maja 2020 roku w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, udzielane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borowiu oraz szczegółowych zasad częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat oraz trybu pobierania opłat;
- Podjęto uchwałę w sprawie uchwalenia Programu współpracy Gminy Borowie z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art.3 ust.3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2024;
- Podjęto uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2023-2026.

5. Gospodarka finansowa Gminy

Budżet gminy na 2023 rok przyjęty został uchwałą nr LIV/305/2022 w dniu 15 grudnia 2022 roku, który zakładał dochody w kwocie 28 896 345,38 zł, zaś wydatki 29 087 457,18 zł. Budżet Gminy zakładał deficyt w kwocie 191 111,80 zł, przychody w kwocie 1 329 630,80 zł oraz rozchody w kwocie 1 138 519,00 zł.

Podjęto 13 uchwał rady gminy wprowadzających zmiany w budżecie Gminy i 19 zarządzeń wójta gminy.

Po wprowadzonych zmianach plan dochodów na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosił 32 731 157,42 zł, plan wydatków 35 475 232,60 zł, deficyt budżetu 2 744 075,18 zł i przychody budżetu 3 882 594,18 zł.

5.1 Wykonanie dochodów:

W 2023 roku dochody zrealizowano w kwocie 31 163 315,65 zł, w tym:

- dochody bieżące w kwocie 26 109 636,11 zł na plan 27 308 590,25 zł, z czego kwotę 8 070 701,35 zł stanowi wykonanie dochodów własnych gminy,
- dochody majątkowe w kwocie 5 053 679,54 zł na plan 5 422 567,17 zł.

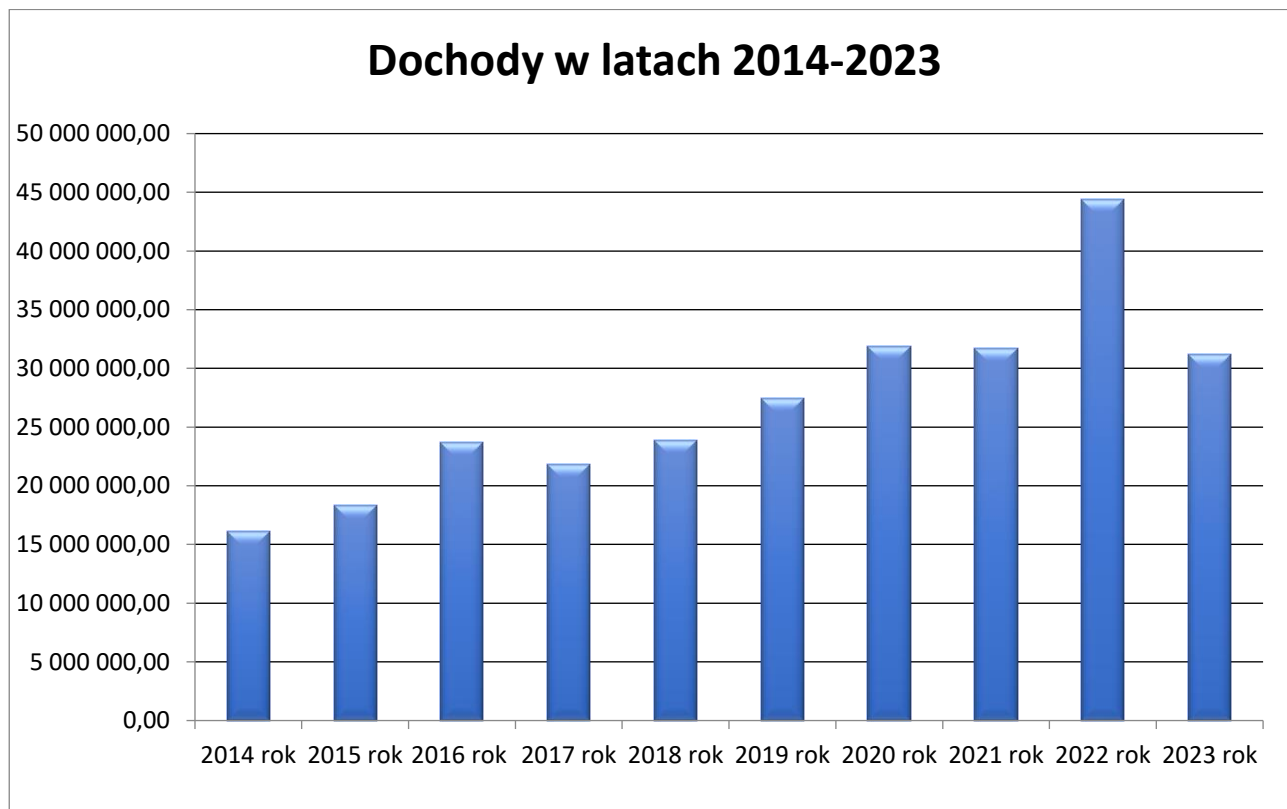
Na wykonanie dochodów według ich grup pochodzenia składają się między innymi:

- subwencja ogólna, która wynosi 12 324 228,35 zł i stanowi 39,55% dochodów ogółem,
- dotacje z budżetu państwa na zadania bieżące i majątkowe, które wynoszą 3 959 510,74 zł i stanowią 12,71% dochodów ogółem, dotacje celowe z udziałem środków europejskich na zadania bieżące i majątkowe które wynoszą 532 118,40 zł i stanowią 1,71% dochodów ogółem, dochody własne (bieżące i majątkowe), które wynoszą 8 090 877,35 zł i stanowią 25,96% dochodów ogółem. W dochodach własnych zawarte są dochody z PIT w kwocie 3 586 061,00 zł oraz dochody z CIT w kwocie 9 665,00 zł,
- środki z Rządowego Funduszu Polski Ład na zadania majątkowe, które wynoszą 3 756 690,77 zł i stanowią 12,06% dochodów ogółem,
- środki pochodzące z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, które wynoszą 16 388,84 zł i stanowią 0,05% dochodów ogółem,
- środki z Funduszu Pomocy, które wynoszą 294 946,59 zł i stanowią 0,94% dochodów ogółem,
- środki na zadania bieżące z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, które wynoszą 687 626,59 zł i stanowią 2,21% dochodów ogółem,

- środki z innych źródeł na zadania bieżące i inwestycyjne, które wynoszą 1 500 928,02 zł i stanowią 4,81% dochodów ogółem.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody ogółem wyniosły 6 031,22 zł, z czego kwotę 565,88 zł stanowią dochody własne gminy.

Wykres 4. Dynamika wykonanych dochodów gminy na przestrzeni lat 2014-2023

5.2 Wykonanie wydatków:

Wydatki w 2023 roku zostały zrealizowane w kwocie 32 850 395,26 zł, z czego kwotę 8 309 957,35 zł stanowią wydatki majątkowe.

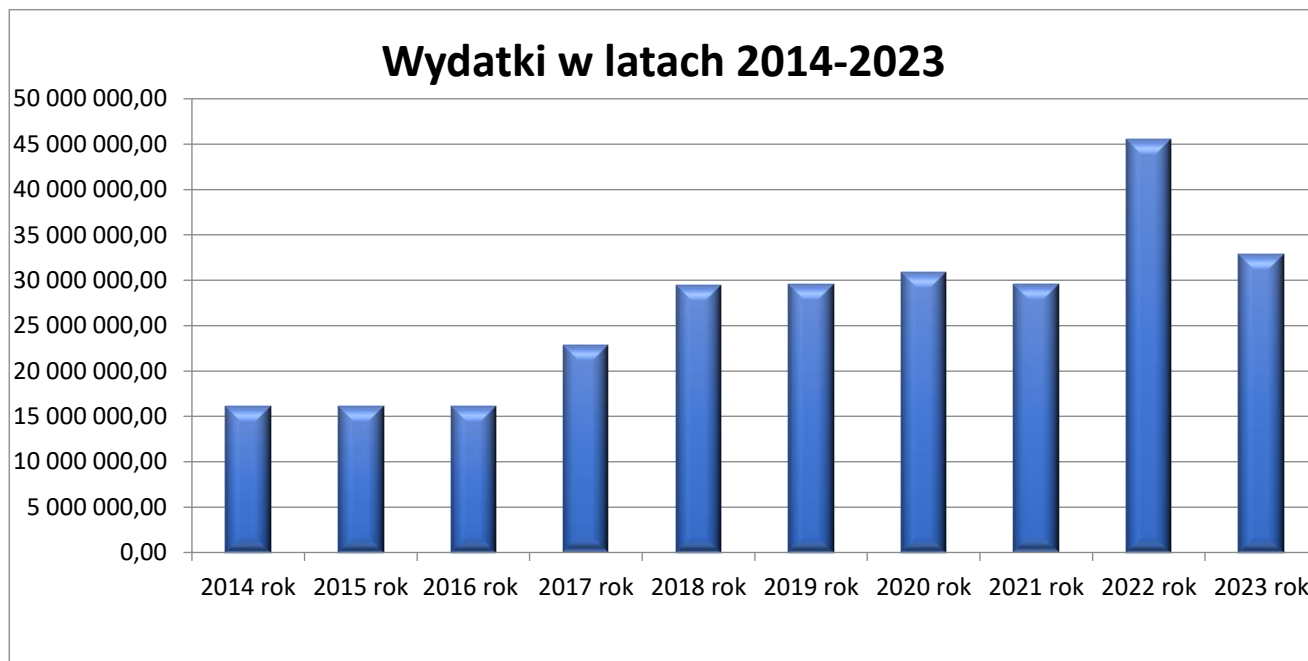
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem wynosi 25,30%.

Tabela 6. Szczegółowe przedstawienie wydatków ogółem

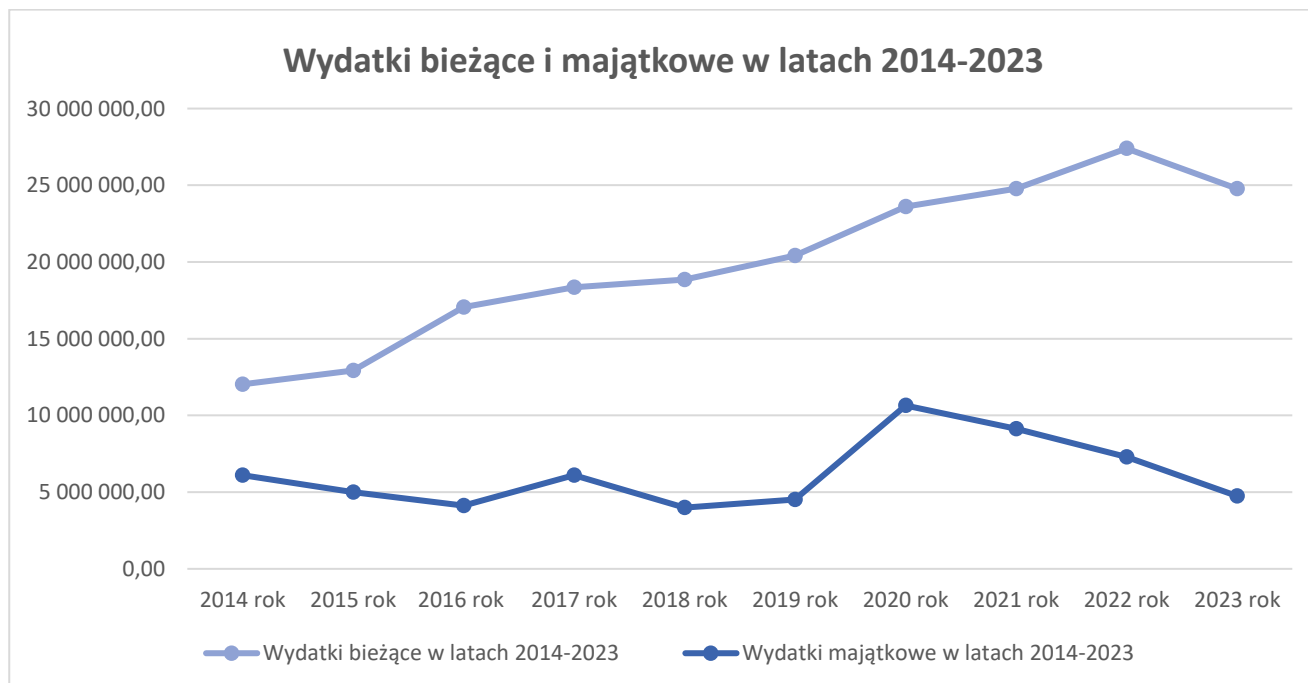
rolnictwo i łowiectwo: infrastruktura kanalizacyjna i wodociągowa, zwrot rolnikom podatku akcyzowego	3 902 881,01
przetwórstwo przemysłowe	21 500,00
transport i łączność: utrzymanie i modernizacja dróg	4 196 322,06
gospodarkę mieszkaniową: gospodarka gruntami i nieruchomościami	97 395,43
działalność usługową: koszty wydania decyzji o warunkach zabudowy	48 610,27
administrację publiczną: działalność urzędu gminy, rady gminy, promocja gminy	3 738 265,84
urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa: zadania zlecone z Krajowego Biura Wyborczego	112 630,00
bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową: utrzymanie gotowości bojowej OSP, wpłaty na fundusz celowy KWP, zakup środków ochronnych do zapobiegania i przeciwdziałania COVID-19	400 018,39
obsługa długu publicznego	983 805,71
oświatę i wychowanie wraz z edukacyjną opieką wychowawczą	10 304 781,61
ochronę zdrowia	115 134,73
pomoc społeczną, świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze	3 611 210,08
gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	3 011 188,51
kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	1 761 648,05
kulturę fizyczną i sport	545 003,57

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki ogółem wyniosły 6 357,73 zł, z czego kwotę 1 608,28 zł stanowią wydatki majątkowe.

Wykres 5. Dynamika wykonywanych wydatków gminy na przestrzeni lat 2014-2023

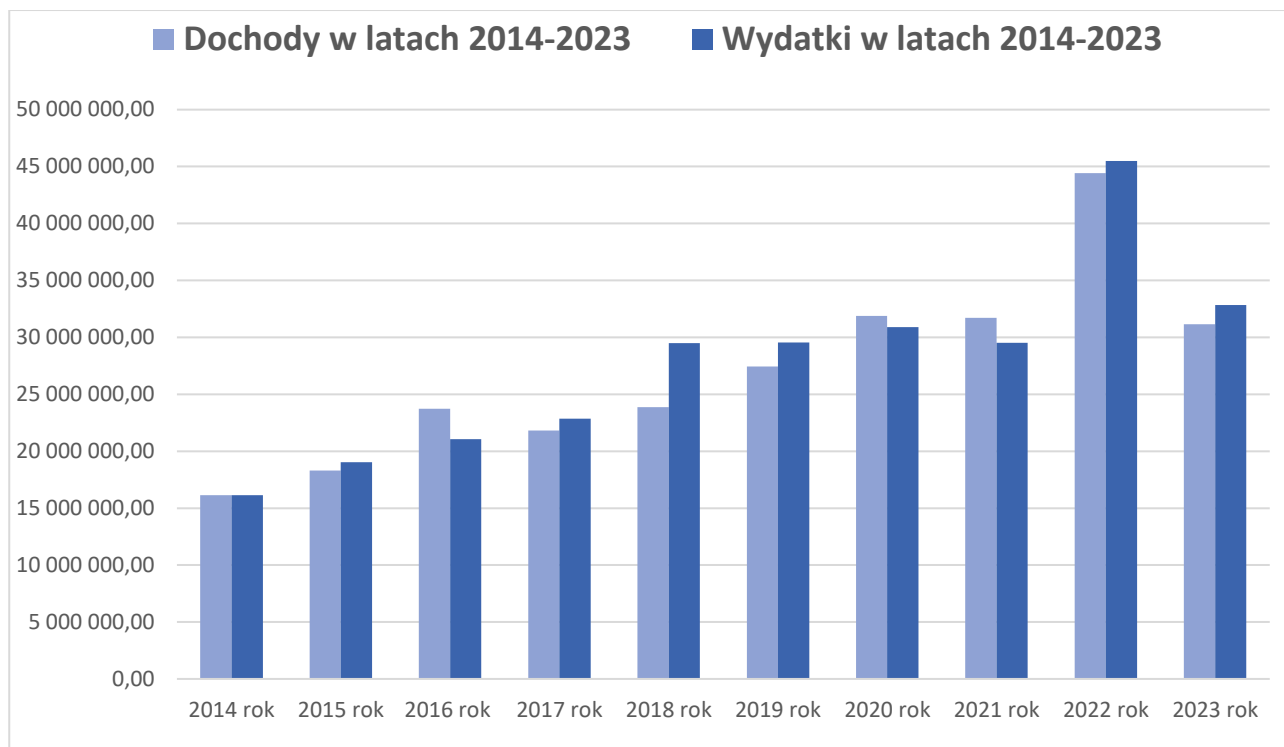
Wykres 6. Relacja poniesionych wydatków bieżących do wydatków majątkowych w latach 2014-2023

6. Wynik budżetu Gminy na koniec 2023 roku

Wykonanie budżetu na dzień 31 grudnia 2023 r. zostało zamknięte deficytem budżetu w kwocie 1 687 079,61 zł.

Wykres 7. Wynik budżetu gminy wynikający z relacji uzyskanych dochodów do poniesionych wydatków na przestrzeni lat 2014-2023

7. Dochody własne i ich charakterystyka

Tabela 7. Poziom wykonania dochodów własnych wg źródeł za 2023 rok

L.p.	Źródła dochodów	Plan po zmianach na 2023 rok	Wykonanie za 2023 rok	% wyk.
1	2	3	4	5
1	Wpływy z podatku od działalności gospodarczej osób fizycznych opłacanego w formie karty podatkowej	30 000.00	18 206.85	60.69
2	Wpływy z podatku od nieruchomości	1 445 000.00	1 327 180.87	91.85
3	Wpływy z podatku rolnego	601 600.00	570 442.54	94.82
4	Wpływy z podatku leśnego	77 000.00	68 130.61	88.48
5	Wpływy z podatku od środków transportowych	105 100.00	94 796.00	90.20
6	Wpływy z podatku od spadków i darowizn	30 000.00	25 520.05	85.07
7	Wpływy z opłaty targowej	500.00	316.00	63.20
8	Wpływy z podatku od czynności cywilnoprawnych	136 000.00	156 200.46	114.85
9	Wpływy z opłaty skarbowej	20 500.00	19 083.00	93.09
10	Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych	3 586 061.00	3 586 061.00	100.00
11	Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych	9 665.00	9 665.00	100.00
12	Wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu	70 500.00	70 365.53	99.81
13	Wpływy z części opłaty za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym	18 500.00	15 888.62	85.88
14	Opłaty za odbiór odpadów komunalnych	1 055 508.00	1 034 697.82	98.03
15	Opłaty za zajęcie pasa drogowego	14 500.00	13 159.95	90.76
16	Dochody z majątku gminy	556 167.00	225 366.63	40.52
17	Pozostałe dochody	1 707 937.90	855 796.42	50.11
RAZEM:		9 464 538.90	8 090 877.35	85.49

W wyniku obniżenia przez Radę Gminy górnych stawek podatkowych oraz w ramach kompetencji Wójta Gminy do udzielenia umorzeń, wysokość dochodów własnych gminy w 2023 roku została pomniejszona o kwotę 1 623 221,00 zł w tym:

1. Skutki obniżenia górnych stawek podatkowych	1 622 132,00, z tego:
a. w podatku od nieruchomości	1 179 150,00 zł
b. w podatku rolnym	271 148,00 zł
c. w podatku leśnym	41 895,00 zł
d. w podatku od środków transportu	129 939,00 zł
2. Skutki udzielonych umorzeń zaległości podatkowych i opłat	1 089,00 zł,
z tego:	
- odsetki od podatków	913,00 zł
- odsetki od opłat za odbiór odpadów komunalnych	176,00 zł

7.1 Wpływy z podatku od działalności gospodarczej osób fizycznych opłacanego w formie karty podatkowej

Wpływy przekazywane przez Urzędy Skarbowe z tytułu poboru podatku od działalności gospodarczej osób fizycznych opłacanego w formie karty podatkowej w 2023 roku wyniosły 18 206,85 zł na zakładany plan 30 000,00 zł.

Zaległości z powyższego podatku według informacji Urzędu Skarbowego wynoszą 11 366,41 zł.

7.2 Podatek od nieruchomości

Wpływy z podatku od nieruchomości wynoszą 1 327 180,87 zł, tj. 91,85% założeń rocznych, w tym od osób fizycznych 783 943,26 zł, od osób prawnych 543 237,61 zł.

Zaległości z tytułu podatku od nieruchomości wynoszą od osób prawnych 2 323,11 zł, od osób fizycznych 77 150,76 zł.

Na występujące zaległości podejmowane są odpowiednie czynności windykacyjne w postaci wysyłanych na bieżąco upomnień oraz wystawionych tytułów wykonawczych do Naczelników Urzędów Skarbowych.

7.3 Podatek rolny

Wpływy z podatku rolnego stanowią kwotę 570 442,54 zł tj. 94,82 % założeń rocznych.

Na powyższą kwotę składają się wpłaty od osób fizycznych w wysokości 559 196,17 zł i od osób prawnych 11 246,37 zł.

Zaległości z tytułu podatku rolnego od osób fizycznych wynoszą 25 245,50 zł, od osób prawnych 419,97 zł. Na zaległości zostały wysłane upomnienia oraz wystawione tytuły wykonawcze do Naczelników Urzędów Skarbowych.

7.4 Podatek leśny

Wpływy z podatku leśnego zostały zrealizowane w kwocie 68 130,61 zł tj. 88,48% zakładanego planu. Osoby fizyczne dokonały wpłat w wysokości 48 459,34 zł, natomiast osoby prawne w wysokości 19 671,27 zł.

Zaległości w podatku leśnym wynoszą 8 650,40 zł, w tym zaległości od osób fizycznych 2 790,36 zł, od osób prawnych 5 860,04 zł.

Na zaległości na bieżąco są wysyłane upomnienia oraz wystawiane tytuły wykonawcze do Naczelników Urzędów Skarbowych.

7.5 Podatek od środków transportowych

Obowiązkiem podatkowym od środków transportowych w 2023 roku objętych było 17 podatników, którzy na podstawie wykazu ze Starostwa Powiatowego w Garwolinie oraz na podstawie złożonych deklaracji zobowiązani byli do uiszczenia podatku od środków transportowych.

Opodatkowaniu podlegały następujące środki transportu:

- 15 samochodów ciężarowych,
- 22 ciągników siodłowych i balastowych
- 30 przyczep i naczep
- 5 autobusów.

Wpływy z podatku od środków transportowych w 2023 roku zaplanowano w wysokości 105 100,00 zł, natomiast zrealizowane zostały na kwotę 94 796,00 zł tj. na poziomie 90,20%.

Zaległości w podatku transportowym na koniec 2023 roku wyniosły 2.880,00 zł.

7.6 Podatek od spadków i darowizn

Dochody z tytułu podatku od spadków i darowizn wykonane przez Urzędy Skarbowe w 2023 roku wyniosły 25 520,05 na plan 30 000,00 zł. Dochody zostały zrealizowane na poziomie 85,07 %. Zaległości z tego tytułu wynoszą 910,21 zł.

7.7 Wpływy z opłaty targowej

Wpływy z opłaty targowej w 2023 roku wyniosły 316,00 zł na planowane 500,00 zł.

7.8 Podatek od czynności cywilnoprawnych

Wpływy z podatku od czynności cywilnoprawnych pobieranego przez Urzędy Skarbowe w 2023 roku wyniosły 156 200,46 tj. 114,85% zakładanego planu. Zaległości z tego tytułu wynoszą 1 284,52 zł.

7.9 Wpływy z opłaty skarbowej

Wpływy z opłaty skarbowej na zakładany plan w kwocie 20 500,00 zł zostały zrealizowane na poziomie 93,09 % tj. w wysokości 19 083,00 zł.

7.10 Udziały we wpływach podatku dochodowego od osób fizycznych

Dochody z tytułu wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych zarówno plan i wykonanie wynoszą 3 586 061,00 zł.

7.11 Udziały we wpływach podatku dochodowego od osób prawnych

Wpływy podatku dochodowego od osób prawnych realizowanego przez Urzędy Skarbowe w okresie sprawozdawczym wyniosły 9 665,00 zł i stanowią 100,00 % założeń rocznych.

7.12 Opłaty za zezwolenia na sprzedaż alkoholu

Z tytułu opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu w 2023 roku na plan 70 500,00 zł uzyskano wpływy w wysokości 70 365,53 zł, tj. 99,81 % planu.

7.13 Wpływy z części opłaty za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym

W 2023 roku, wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym wyniosły 15 888,62 zł.

Powyższe opłaty pobierane są przez Urzędy Skarbowe od przedsiębiorców, którzy prowadzą sprzedaż hurtową napojów alkoholowych w opakowaniach do 300 ml, następnie przekazywane w 50% do gmin.

7.14 Opłaty za odbiór odpadów komunalnych

Wpływy z tytułu opłat wnoszonych przez mieszkańców za odbiór odpadów komunalnych wyniosły 1 034 697,82 zł na planowane 1 055 508,00 zł.

Zaległości ogółem wynoszą 48 190,69 zł. Na zaległości prowadzone były czynności windykacyjne.

7.15 Opłaty za zajęcie pasa drogowego

Wpływy z tytułu opłat wnoszonych przez inwestorów za zajęcie pasa drogowego wyniosły 13 159,95 zł na planowane 14 500,00 zł. Zaległości wynoszą 1 500,17 zł.

8. Realizacja Funduszu sołeckiego

W 2023 roku nie tworzono Funduszu sołeckiego na mocy Uchwały Nr XLI/245/2022 Rady Gminy Borowie z dnia 25 lutego 2022 roku, w sprawie niewyrażenia zgody na wyodrębnienie w budżecie gminy środków stanowiących fundusz sołecki w 2023 roku.

9. Promocja gminy

W 2023 roku działania związane z promocją gminy polegały na publikacji artykułów prasowych o gminie, finansowaniu cyklu programów radiowych o gminie, zorganizowaniu Dni Gminy Borowie połączonych z Dożynkami Gminnymi, wydaniu publikacji Strażacy powiatu oraz opracowaniu monografii Gminy Borowie.

Na działania wymienione powyżej wydatkowano 106 869,91 zł.

10. Zadłużenie gminy

Zadłużenie gminy na dzień 31 grudnia 2023 roku wynosi 12 907 888,84 zł. Są to zobowiązania zaciągnięte w poprzednich latach na sfinansowanie prowadzonych przez Gminę Borowie inwestycji.

Na kwotę zaciągniętych zobowiązań składają się:

- 1) - pożyczka długoterminowa zaciągnięta w 2023 roku w BGK na wyprzedzające finansowanie zadania inwestycyjnego realizowanego przy udziale środków z budżetu UE pn. „Przebudowa ul. Wierzbowej w miejscowości Głusków” w kwocie 1 202 621,38 zł. Pożyczka zostanie spłacona w 2024 roku,
- 2) - pożyczka długoterminowa z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie zaciągnięta w latach 2018-2019 na finansowanie zadania inwestycyjnego p.n. „Budowa sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami w miejscowościach: Filipówka, Brzusko-wola, Gościewicz”. Pożyczka została zaciągnięta w kwocie 1 297 386,46 zł. Na dzień 31 grudnia 2023 roku pozostało do spłaty 393 267,46 zł. Pożyczka zgodnie z umową zawartą z WFOŚ i GW podlega częściowemu umorzeniu,
- 3) emisja obligacji komunalnych w 2015 roku na kwotę 2 000 000,00 zł, z czego kwota 1 167 916,00 zł zostało przeznaczona na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań, a kwotę

832 084,00 zł przeznaczono na finansowanie zadania inwestycyjnego budowy sieci wodociągowej w miejscowości Borowie (osiedle za szkołą) – 400 000,00 zł oraz zadania p.n. „Opracowanie projektu i rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Borowie” – 432 084,00 zł. Wykup obligacji zgodnie z harmonogramem planowany jest na lata 2021-2026. Do dnia 31 grudnia 2023 roku dokonano wykupu obligacji o wartości 1 200 000,00 zł, w tym w 2023 roku o wartości 400 000,00 zł.

Splata wcześniej zaciągniętych zobowiązań dotyczyła:

- a) pożyczki z WFOŚiGW z 2010 i 2011 roku na finansowanie zadania budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Borowie-Kamionka-Dudka,
 - b) pożyczki z WFOŚiGW i kredytu z BS Garwolin z 2013 roku na finansowanie zadania budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Głusków-Chromin-Łopacianka,
 - c) pożyczki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej z 2013 roku na finansowanie zadania budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Chromin,
 - d) emisji obligacji komunalnych w 2011 roku na finansowanie zadania budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Borowie-Kamionka-Dudka,
 - e) emisji obligacji komunalnych w 2009 roku na finansowanie rozbudowy budynku szkoły w Borowiu na przedszkole wraz z klasami lekcyjnymi,
- 4) emisja obligacji komunalnych w 2017 roku na kwotę 865 000,00 zł, z przeznaczeniem na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Wykup obligacji zgodnie z harmonogramem planowany jest na lata 2024-2026.

Splata wcześniej zaciągniętych zobowiązań dotyczyła:

- a) pożyczki z WFOŚiGW z 2013 roku na finansowanie zadania budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Głusków-Chromin-Łopacianka,
- b) pożyczki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej z 2013 roku na finansowanie zadania budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Chromin,
- c) pożyczki z WFOŚiGW z 2015 roku na finansowanie zadania inwestycyjnego budowy sieci wodociągowej w miejscowości Borowie (osiedle za szkołą)
- d) kredytu z BS Garwolin z 2013 roku zaciągniętego na sfinansowanie zadania inwestycyjnego budowy sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Borowie w miejscowościach: Chromin, Łopacianka, Głusków oraz na wykup obligacji wyemitowanych w 2007 roku na budowę kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Borowie, Nowa Brzuza, Stara Brzuza.

5) emisja obligacji komunalnych w 2018 roku na kwotę 4 877 000,00 zł, z czego kwota 900 000,00 zł zostało przeznaczona na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań, natomiast 3 977 000,00 zł zostało przeznaczone na finansowanie zadań inwestycyjnych takich jak:

- ✓ Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Borowie w miejscowościach Wilchta, Słup Pierwszy, Słup Drugi, Laliny – 3 677 000,00 zł,
- ✓ Budowa sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami w miejscowościach: Filipówka, Brzuszkowola, Gościewicz, Łętów – 200 000,00 zł,
- ✓ Odwodnienie ulicy Zielnej i Wierzbowej w miejscowości Borowie –100 000,00 zł.

Spłata wcześniej zaciągniętych zobowiązań dotyczyła:

- a) kredytu z BS Garwolin z 2013 roku zaciągniętego na cele określone w pkt.6 lit. d,
- b) pożyczki z WFOŚ i GW z 2013 roku na finansowanie zadania budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Głosków-Chromin-Łopacianka,
- c) pożyczki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej z 2013 roku na finansowanie zadania budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Chromin,
- d) pożyczki z WFOŚ i GW z 2015 roku na finansowanie zadania inwestycyjnego budowy sieci wodociągowej w miejscowości Borowie (osiedle za szkołą),
- e) pożyczki z WFOŚiGW z 2017 roku na finansowanie zadania budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Łętów.

Wykup obligacji zgodnie z harmonogramem planowany jest na lata 2021-2029.

W latach 2021-2023 dokonano wykupu obligacji o wartości 1 200 000,00 zł, z czego na 2023 rok przypada kwota 300 000,00 zł,

6) emisja obligacji komunalnych w 2019 roku na kwotę 4 070 000,00 zł, z czego kwota 1 020 000,00 zł została przeznaczona na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań, natomiast 3 050 000,00 zł zostało przeznaczone na finansowanie zadania inwestycyjnego budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Jażwiny, Słup Pierwszy, Słup Drugi, Wilchta, Laliny. Wykup obligacji zgodnie z harmonogramem planowany jest na lata 2026-2031.

Spłata wcześniej zaciągniętych zobowiązań dotyczyła:

- a) kredytu z BS Garwolin z 2013 roku zaciągniętego na cele określone w pkt.6 lit.d,
- b) pożyczki z WFOŚ i GW z 2013 roku na finansowanie zadania budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Głosków-Chromin-Łopacianka,
- c) pożyczki z WFOŚ i GW z 2015 roku na finansowanie zadania inwestycyjnego budowy sieci wodociągowej w miejscowości Borowie -osiedle za szkołą,

d) pożyczki z WFOŚ i GW z 2017 roku na finansowanie zadania budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Łętów,

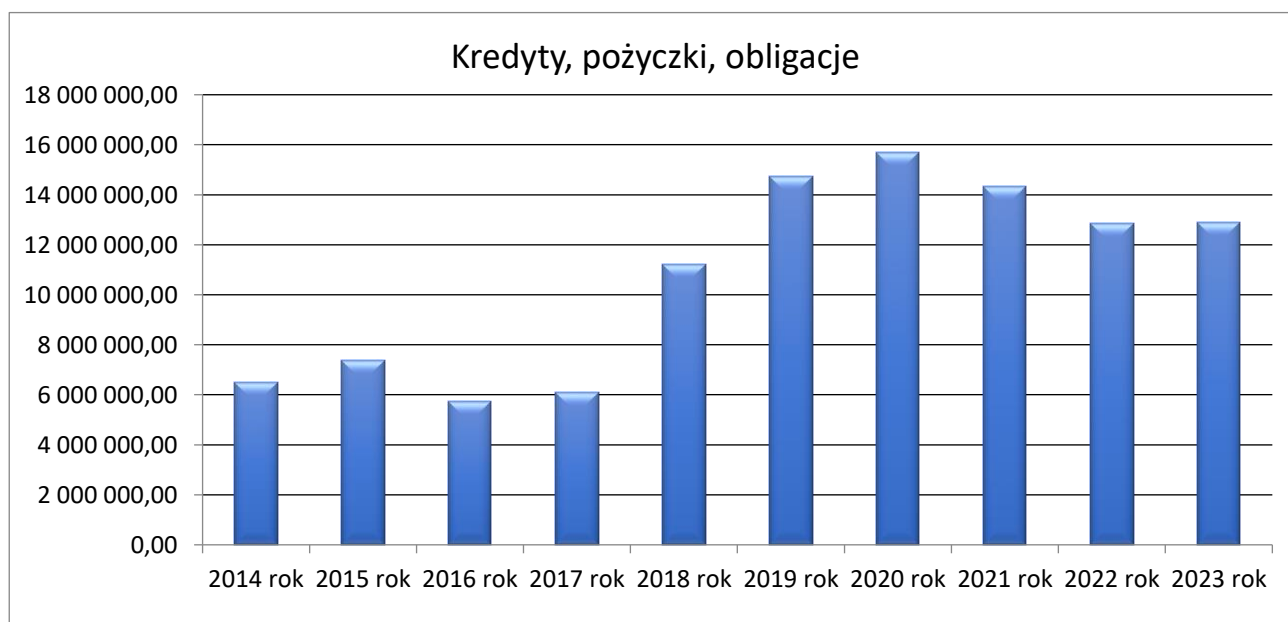
7) emisja obligacji komunalnych w 2020 roku na kwotę 1 900 000,00 zł, z czego kwota 900 000,00 zł została przeznaczona na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań, natomiast 1 000 000,00 zł został przeznaczony na finansowanie zadania inwestycyjnego budowy sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Borowie. .

Wykup obligacji zgodnie z harmonogramem planowany jest na lata 2030-2034.

Spłata wcześniej zaciągniętych zobowiązań dotyczyła:

- e) kredytu z BS Garwolin z 2013 roku zaciągniętego na cele określone w pkt 6 lit.d,
- f) pożyczki z WFOŚ i GW z 2013 roku na finansowanie zadania budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Głusków-Chromin-Łopacianka,
- g) pożyczki z WFOŚ i GW z 2015 roku na finansowanie zadania inwestycyjnego budowy sieci wodociągowej w miejscowości Borowie -osiedle za szkołą,
- h) pożyczki z WFOŚ i GW z 2017 roku na finansowanie zadania budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Łętów.

Wykres 8. Stan zobowiązań w latach 2014-2023 występujących na dzień 31 grudnia każdego roku

11. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Borowie funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej utworzony i zarządzany przez samorząd Gminy Borowie.

W 2023 roku zarejestrowanych było 4764 pacjentów, przyjęto 15791 pacjentów w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, w tym 482 teleporad, w domu pacjenta wykonano 82 lekarskich wizyt domowych. Wykonano ogółem 5428 zabiegów (tj. iniekcje, opatrunki, zabiegi chirurgiczne, pomiary RR, wymiany cewnika, płukania uszu, badanie EKG, poziomu cukru, pobrań krwi do badań laboratoryjnych, testy combo (covid, grypa, RSV) testy COVID, strep testów, testy CRP-10). W ramach opieki nad matką i dzieckiem wykonano: 50 lekarskich wizyty patronażowych, 238 wizyty patronażowe wykonane przez położną, 183 środowiskowe wizyty pielęgniarskie.

W 2023 roku wykonano:

- 821 szczepienia ochronne dzieci,

oraz nadprogramowe szczepienia przeciw chorobom zakaźnym tj.:

- 17 przeciw WZW typ B,

- 85 osób przeciw grypie,

- 31 osób od tężca,

- 8 osoby przeciwko ospie wietrznej,

- 15 osób przeciwko HPV

- 3 osoby przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu,

- 15 osób przeciwko meningokokom.

W działających w SP ZOZ poradniach przyjęto;

- diabetologicznej – 992 pacjentów,

- kardiologicznej – 712 pacjentów,

- położniczo – ginekologicznej - 1035 kobiet i wykonano 131 badania cytologiczne.

W 2023 roku działały 2 apteki i 2 gabinety stomatologiczne, w ramach działalności gospodarczej prowadzonej przez osoby fizyczne.

12. Zezwolenia na sprzedaż alkoholu

W 2023 roku na terenie gminy Borowie 14 podmiotów gospodarczych posiadało 31 zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych

Z tego tytułu:

- dochody wyniosły: 70 365,53 zł.

- wydatki: 59 587,90 zł.

13. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GKRPA powołana została Zarządzeniem Nr 11/2015 Wójta Gminy Borowie z dnia 2 marca 2015 roku na podstawie art. 4¹ ust. 3 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. GKRPA liczy 10 osób i realizuje zadania zawarte w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii uchwalonym przez Radę Gminy na lata 2022-2025 oraz zadania znajdujące się w założeniach Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 i Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

W zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień GKRPA:

- opiniowała zezwolenia na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży, zgodnie z Uchwałą nr XXI/129/2020 Rady Gminy Borowie z dnia 30 lipca 2020 r. w sprawie ustalenia dla gminy Borowie maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasady usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz Uchwałą Nr XXI/93/2016 r. Rady Gminy Borowie z dnia 15 czerwca 2016 roku w sprawie ustalenia punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Borowie.
- organizowała spotkania terapeutyczne z zatrudnionym wykwalifikowanym terapeutą leczenia uzależnień, Jadwigą Sobiecką. Ze spotkań z terapeutą w Borowiu skorzystało 161 osób. Mieszkańcy gminy Borowie przyjmowani byli również w poradni w Garwolinie. Na wniosek rodziny lub policji 16 osób zostało wezwanych na rozmowę z terapeutą leczenia uzależnień.

- Zakupiono pomoce dydaktyczne i książki do świetlic i bibliotek szkolnych skierowanych do dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.
- Sfinansowała bilety wstępu na dmuchany park rozrywki dla dzieci z rodzin z problemami uzależnień podczas imprez gminnych;
- Zorganizowała konkurs o tematyce uzależnień pt: „Ja i moja rodzina – razem pracuje i odpoczywa”, w którym udział wzięło 26 uczniów ze szkół z terenu gminy Borowie;
- Sfinansowała zakup urządzeń zabawowych na plac zabaw w Głoskowie i w Filipówce (w ramach otrzymanych środków z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym).

Działalność GKRPA finansowana jest ze środków uzyskanych przez gminę z tytułu rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wydanych przedsiębiorcom oraz środków z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym. W 2023 roku z tego tytułu dochody gminy wyniosły 86 254,15 zł.

Wydatki na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2023 roku wraz z wydatkami na realizację zadań służących przeciwdziałaniu negatywnym skutkom spożywania alkoholu wyniosły 77 947,60 zł.

Tabela 8. Działalność GKRPA

Lp.	Wyszczególnienie	2023 r.
1.	Liczba posiedzeń	5
2.	Liczba wydanych postanowień administracyjnych w sprawie wydania opinii dot. zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0
3.	Wnioski skierowane do komisji, w tym przez:	16
	- Komisariat Policji	15
	- Rodzinę	1

14. Pomoc społeczna

Realizatorem zadań pomocy społecznej na terenie gminy Borowie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borowiu z siedzibą przy ul. Al. Sasimowskiego 10.

Ośrodek Pomocy Społecznej jest najczęściej pierwszym i zasadniczym miejscem, do którego osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej zwracają się o pomoc.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zasadniczym celem pomocy społecznej jest doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin korzystających z pomocy oraz zintegrowanie ich ze środowiskiem. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej są zobowiązani do współpracy w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Pomoc udzielana w ramach świadczeń z pomocy społecznej ma charakter przejściowy.

Pomoc może być przyznana w różnych formach. Należy do nich system zasiłków pieniężnych, pomoc rzeczowa, poradnictwo specjalistyczne i specyficzna działalność zawodowa, jaką jest praca socjalna. Człowiek znajdujący się w trudnej sytuacji, który spotka się z pracownikiem socjalnym otrzyma odpowiednią informację dotyczącą możliwości skorzystania z pomocy, jej form i warunków, na jakich będzie mógł tę pomoc otrzymać. Pomoc społeczna zakłada współdziałanie pracownika socjalnego i klienta. Brak współdziałania i aktywności w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych może stanowić podstawę do odmowy udzielenia pomocy.

Jedną z form pomocy społecznej jest ponoszenie przez GOPS odpłatności za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej. Powyższa forma wsparcia adresowana jest do osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie mogą funkcjonować w codziennym życiu i którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Placówki takie zapewniają całodobową opiekę oraz zaspokajają niezbędne potrzeby bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu. W ramach takiej pomocy w 2023 roku skorzystała jedna osoba, której sfinansowano pobyt w łącznej kwocie 33 886,20 zł.

Bardzo ważnym elementem oddziaływania na rodzinę były także działania podejmowane przez Zespół Interdyscyplinarny, który został powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Borowie w

2012 roku. Członkami Zespołu Interdyscyplinarnego są przedstawiciele pomocy społecznej, funkcjonariusze policji i sądu, członkowie GKRPA, przedstawiciele służby zdrowia oraz oświaty. Na działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie wydatkowana została kwota 933,89 zł.

W 2023 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borowiu poniósł wydatki na wypłatę zasiłków w łącznej wysokości 135 145,68 zł tj. na:

- **zasiłki celowe**
- **zasiłki okresowe**
- **zasiłki stałe**

Zasiłek celowy to świadczenie skierowane do zaspokojenia niezbędnej potrzeby życiowej, przyznawany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów leczenia i leków, opału, żywności, przedmiotów użytku domowego. W 2023 roku zasiłki celowe przyznano 3 rodzinom na łączną kwotę 6 270,00 zł.

Zasiłek okresowy adresowany jest do osób i rodzin bez dochodu lub o dochodach niższych niż ustawowe kryterium oraz zasobach w pełni nie wystarczających na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, zwłaszcza na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność oraz bezrobocie. W 2023 roku przyznano zasiłki okresowe dla 2 rodzin w kwocie 4 656,00 zł.

Zasiłki stałe, to zadanie finansowane z dotacji z budżetu państwa oraz ze środków własnych gminy. Przysługuje osobom niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli nie posiadają dochodu lub dochód na osobę w rodzinie jest niższy od kryterium dochodowego wynikającego z ustawy o pomocy społecznej. Osoby pobierające zasiłek stały i nie posiadające innego tytułu do ubezpieczenia, podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu pobierania zasiłku stałego. W ramach tego zadania wypłacono 790 świadczeń dla 8 świadczeniobiorców na kwotę 57 420,00 zł.

Z ubezpieczenia zdrowotnego skorzystało 8 osób pobierających zasiłek stały na co wydatkowano kwotę 5 299,50 zł. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania w zakresie specjalistycznych usług opiekuńczych. Są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. W ramach tego zadania sfinansowano specjalistyczne usługi opiekuńcze dla 4 osób na kwotę 64 325,00 zł. z czego zrealizowano 1286,50 godzin. Realizowane są, również usługi opiekuńcze obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną,

zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. W ramach tego zadania sfinansowano usługi opiekuńcze dla 1 osoby na kwotę 18 996,89zł.

Kolejnym ważnym elementem wsparcia rodzin jest objęcie ich programem dożywiania „Posiłek w szkole i w domu”. Strategicznym celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. W 2023 roku z pomocy w tej formie skorzystało 126 osób z 41 rodzin, w tym dla 60 dzieci opłacono obiady w szkołach. W ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w 2023 roku wydatkowano na to zadanie kwotę 107 918,50 zł.

W 2023 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borowiu realizowany był program „Korpus Wsparcia Seniora”. Celem programu jest zapewnienie możliwości bezpiecznego funkcjonowania seniorów w ich miejscu zamieszkania przez nawiązanie współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi skupiającymi środowiska młodzieżowe, a także wolontariuszami tworząc lokalne partnerstwa, jak również poprzez świadczenie usług wynikających z rozeznaczonych potrzeb na terenie danej gminy oraz poprawę poczucia bezpieczeństwa, a także możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez dostęp do tzw. „opieki na odległość”. Na program wydatkowano kwotę 11 973,85 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borowiu wyznaczony został do realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W 2023 r. zatrudniony był 1 asystent rodziny. Na wynagrodzenie wraz pochodnymi wydatkowano kwotę w wysokości 27 754,50 zł. Na sfinansowanie części wynagrodzenia pozyskano środki w ramach Resortowego Programu Wsparcia Rodziny i Systemu Pieczy. Asystent udzieliła pomocy 5 rodzinom z terenu gminy. Praca asystenta koncentrowała się głównie na:

- pomocy w budowaniu prawidłowego wzorca rodzica,
- wzmacnianiu kompetencji rodziców,
- pomocy w egzekwowaniu obowiązku szkolnego,
- pomocy w budowaniu prawidłowych relacji między członkami rodziny,
- pomocy w załatwianiu spraw w urzędach i instytucjach - doradztwie w prowadzeniu spraw gospodarstwa domowego.

W ramach realizacji zadania związanego ze wspieraniem rodziny Ośrodek współfinansował pobyt dziecka w systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z ustawą jest to zadanie własne gminy, która ponosi wydatki w wysokości 50% w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Opłata za pobyt dziecka w systemie pieczy zastępczej w 2023 roku wynosiła 64 429,04 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borowiu w ramach środków z Funduszu Pomocy udzielił wsparcia obywatelom Ukrainy w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej, opłaty mieszkaniowe oraz zapewnienie posiłku dla dzieci i młodzieży w wysokości 9 996,00 zł. oraz wypłacenie zasiłków celowych w kwocie 4 578,00 zł.

W ramach pomocy rodzinom w Gminie Borowie w roku 2023 realizowane były następujące działania:

- zasiłek rodzinny: z zasiłku rodzinnego korzystało 107 rodzin; łączna kwota wypłaconego zasiłku i dodatków do zasiłku to **495 786,35 zł**,
- zasiłek rodzinny dla obywateli Ukrainy: korzystały 4 rodziny, łącznie wypłacono **29 069,00 zł**,
- zasiłek pielęgnacyjny: z zasiłku pielęgnacyjnego korzystało 86 rodzin; łączna kwota wypłaconego zasiłku to **220 373,00 zł**,
- świadczenie pielęgnacyjne: ze świadczenia pielęgnacyjnego korzystało 41 rodzin; łączna kwota wypłaconego świadczenia to **1 110 677,00 zł**,
- zasiłek dla opiekuna: z zasiłku korzystały 2 rodziny; łączna kwota wypłaconego zasiłku to **14 260,00 zł**,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka / tzw. becikowe: skorzystało 45 rodzin, łączna kwota zapomogi to **45 000,00 zł**,
- świadczenie rodzicielskie – korzystało 15 rodzin, łącznie wypłacono **97 721,00 zł**,
- fundusz alimentacyjny: świadczenie z funduszu alimentacyjnego pobierało 10 rodzin; łączna kwota wypłaconego świadczenia to **73 817,48 zł**, łączna kwota zwrócona przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego to **88 379,28 zł**,
- stypendium szkolne: z socjalnego stypendium szkolnego skorzystały 4 rodziny; łączna kwota stypendium wypłaconego dla 12 uczniów to **24 552,00 zł**,
- stypendium szkolne dla uczniów z Ukrainy: skorzystały 2 rodziny, łącznie wypłacono **4 960,00 zł** dla 5 uczniów,

- świadczenie z tytułu zakwaterowania uchodźców z Ukrainy: 1 wnioskodawca przyjął 1 osobę; wypłacono **4 520,00 zł**.
- dodatek elektryczny: skorzystało 9 gospodarstw domowych, łącznie wypłacono **12 000,00 zł**,
- dodatek gazowy: skorzystało 12 gospodarstw domowych, łącznie wypłacono **4 067,49 zł**,

Łączna kwota wszystkich świadczeń, zasiłków i dodatków wypłaconych przez Urząd Gminy w Borowiu w 2023 roku wynosi **2 136 803,32 zł**.

15. Edukacja i oświata

15.1 Sieć szkół

Na terenie gminy Borowie funkcjonują trzy publiczne jednostki oświatowe, dla których organem prowadzącym jest Gmina Borowie. Nadzór pedagogiczny nad tymi jednostkami sprawuje Kuratorium Oświaty w Warszawie. Obsługę finansową prowadzi Urząd Gminy w Borowiu będący jednostką obsługującą, zgodnie z Uchwałą Nr XXVI/116/2016 Rady Gminy Borowie z dnia 28 listopada 2016 roku, obsługę bankową prowadzi Bank Spółdzielczy w Garwolinie Filia w Borowiu.

Placówki funkcjonują jako jednostki budżetowe, a są to:

- **Zespół Oświatowy w Borowiu** (w skład, którego wchodzi Publiczna Szkoła Podstawowa im. Aleksandra Sasimowskiego i Publiczne Przedszkole „Jaś i Małgosia”).
- **Zespół Szkół w Głoskowie** (w skład, którego wchodzi Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego i Publiczne Przedszkole „Kubuś Puchatek”).
- **Publiczna Szkoła Podstawowa w Iwowie** (w skład, którego wchodzi Publiczna Szkoła Podstawowa z oddziałem przedszkolnym i Punkt Przedszkolny).

15.2 Warunki lokalowe szkół i placówek oświatowych

15.2.1 Zespół Oświatowy w Borowiu jest to największa szkoła na terenie gminy Borowie. Od 1 września 2023 roku uczęszczało 235 uczniów do szkoły i 152 wychowanków do przedszkola. Szkoła funkcjonuje w budynku wybudowanym z 1967 roku, który od tamtego czasu był wielokrotnie remontowany. W 2006 roku został rozbudowany o 8 klas lekcyjnych, wybudowano windę i podjazd dla osób niepełnosprawnych i sanitariaty. W latach 2008-2009 rozbudowano szkołę o łącznik żywieniowy. W 2010 roku rozbudowano szkołę o pomieszczenia dla przedszkola a także wybudowano plac zabaw dla dzieci w ramach projektu „Radosna Szkoła”. Szkoła posiada 10 klas do nauczania początkowego i przedszkola, 12 klas lekcyjnych i dwie pracownie komputerowe. Dwie sale lekcyjne są wyposażone w tablice interaktywne z projektorami ultra krótkoogniskowymi i 7 szt. laptopów w ramach projektu „Aktywna tablica”. Z programu „Posiłek w szkole i w domu” kuchnia w szkole została wyposażona w nowy sprzęt gastronomiczny.

15.2.2 Zespół Szkół w Głoskowie – mieści się w budynku pochodzącym z 1974 roku. Od 1 września 2023 roku do szkoły uczęszczało 122 uczniów i 67 wychowanków do przedszkola. W 2009

roku wybudowano salę gimnastyczną z zapleczem i łącznikiem o pow. 573,00 m². W 2016 roku rozbudowano budynek o pomieszczenia przeznaczone na świetlicę i sale lekcyjne.

Szkoła posiada pracownię komputerową która wyposażona jest w tablice interaktywne z projekтором ultra krótkoogniskowym zakupione w ramach projektu „Aktywna tablica”. Przy szkole znajduje się plac zabaw dla dzieci wybudowany w ramach projektu „Radosna Szkoła”. Z programu „Posiłek w szkole i w domu” kuchnia w szkole w Głoskowie została wyposażona w sprzęt gastronomiczny.

W 2020 roku rozpoczęto a w 2021 roku zakończono rozbudowę budynku szkolnego. Rozbudowa polegała na dobudowaniu do istniejącego budynku dwóch klasopracowni, szatni, pokoju dyrektora, sekretariatu, łazienki dla niepełnosprawnych i korytarza, o łącznej powierzchni użytkowej 232,5 m² a także wykonano pracę remontowe. W 2022 r. przeprowadzono remont obiektów sportowych poprzez dołożenie drenażu przed boiskami sportowymi Orlik, remont podłogi w dwóch pomieszczeniach szatni kontenerowej, remont chodnika i opaski wokoło budynku kontenerowego oraz wykonano formowanie skarp przy boisku sportowym. Koszt zadania wyniósł 134 000,00 zł brutto w tym pozyskana dotacja ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego w ramach programu „Mazowsze dla sportu 2022” w wysokości 100 000,00 zł, co stanowi 74,63 % kosztów zadania.

15.2.3 Publiczna Szkoła Podstawowa w Iwowie jest to najmniejsza szkoła na terenie Gminy Borowie, do której uczęszcza 41 uczniów i 12 wychowanków do oddziału i punktu przedszkolnego. Budynek został zbudowany w 1972 roku. W latach 1993-1994 dobudowano kotłownię i pomieszczenia administracyjne. Dokonano zmiany systemu ogrzewania z węglowego na kotłownię olejową. Szkoła nie ma sali gimnastycznej. Obecnie posiada 9 klasopracowni. Przy szkole znajduje się plac zabaw dla dzieci wybudowany w ramach projektu „Radosna Szkoła”. W latach 2018-2020 w ramach zadania „Modernizacja energetyczna budynku służącego edukacji w Gminie Borowie” wykonano modernizację energetyczną budynku szkoły polegająca na wymianie dachu, montażu fotowoltaiki, wykonaniu nowej instalacji centralnego ogrzewania i instalacji elektrycznej, dociepleniu budynku, wykonaniu otworów wewnętrznych w budynku, malowania pomieszczeń i wykonania posadzek a także na wykonaniu niezbędnych prac hydraulicznych i budowlanych. W latach 2021- 2022 przeprowadzono rozbudowę budynku szkoły o pomieszczenia dwóch klas lekcyjnych, korytarza, świetlicy z kuchnią i zmywalnią. Łączna powierzchnia użytkowa dobudowanej części budynku wynosi 161,50m.

15.3 Liczba uczniów i oddziałów

Według danych Systemu Informacji Oświatowej liczba uczniów i oddziałów w trzech jednostkach wg stanu na 30 września 2023 roku kształtowała się następująco:

Tabela 9. Liczba uczniów oraz oddziałów w jednostkach oświatowych na terenie gminy Borowie

L.p.	wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	w tym klasy:							
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1.	Zespół Oświatowy w Borowiu	14	235	42	18	28	31	30	33	45	8
2.	Zespół Szkół w Głuskowie	8	122	18	17	16	9	19	20	13	10
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Iwowie	8	41	4	2	5	5	3	5	8	9
	Razem	30	398	64	37	49	45	52	58	66	27

Tabela 10. Liczba uczniów i oddziałów przedszkolnych na terenie gminy Borowie

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba uczniów			Liczba oddziałów		
		razem	w tym:		razem	w tym:	
			Poniżej „0”	„0”		Poniżej „0”	„0”
1.	Zespół Oświatowy w Borowiu – Publiczne Przedszkole „Jaś i Małgosia”	152	113	39	7	5	2
2.	Zespół Szkół w Głoskowie Publiczne Przedszkole „Kubuś Puchatek”	67	51	16	3	2	1
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Iwowie – punkt przedszkolny	12	8	4	2	1	1
	Razem	231	172	59	12	8	4

Tabela 11. Suma uczniów i oddziałów w Szkołach Podstawowych oraz Publicznych Przedszkolach na terenie gminy Borowie

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
1.	Zespół Oświatowy w Borowiu	387	21
2.	Zespół Szkół w Głoskowie	189	11
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Iwowie	53	10
	Razem	629	42

15.4 Zatrudnienie w szkołach

Liczba etatów nauczycieli na podstawie danych systemu informacji oświatowej w tych trzech jednostkach oświatowych łącznie, objętych subwencją oświatową wg stanu na dzień 30 września 2023 roku przedstawia się następująco:

Tabela 12. Liczba etatów w trzech jednostkach oświatowych na terenie Gminy Borowie

Wyszczególnienie	Liczba etatów nauczycieli			
	Ogółem	bez stopnia	mianowany	dplomowany
Liczba etatów:	59,29	8,26	6,10	44,93

W jednostkach zatrudnionych jest również 28 pracowników obsługi i administracji w pełnym wymiarze czasu pracy.

15.5 Programy oświatowe

- 1) Szkoły brały udział w programie pn: „**Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa**”, w ramach którego zostały wzbogacone księgozbiory w bibliotekach szkolnych. Wsparcie finansowe Wojewody Mazowieckiego wyniosło 15 500,00 zł brutto.
- 2) W ramach programu „**Aktywna tablica**” szkoły w Iwowie oraz Głoskowie zakupiły sprzęt, pomoce dydaktyczne i narzędzia do terapii dzieci ze specjalnymi potrzebami. Wsparcie finansowe Wojewody Mazowieckiego wyniosło 59 400,00 zł brutto.

15.6 Finanse oświaty

Wydatki w 2023 roku poniesione na oświatę tj. w dziale 801 Oświata i wychowania oraz w dziale 854 Edukacyjna opieka wychowawcza łącznie wynoszą 10 304 781,61 zł. Udział wydatków oświaty w finansowaniu wydatków gminy stanowi 31,37%.

Tabela 13. Podział wydatków na poszczególne jednostki oświatowe

Lp.	Wyszczególnienie	Razem wydatki na oświatę w złotych	w tym:		
			Wydatki bieżące statutowe	Wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń	Wydatki majątkowe
1.	Zespół Oświatowy w Borowiu	6 046 183,15	972 978,93	5 073 204,22	-
2.	Zespół Szkół w Głoskowie	2 723 100,87	583 599,68	2 139 501,19	-
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Iwowie	1 265 290,28	224 602,41	1 040 687,87	-
	Razem wydatki zrealizowane przez jednostki oświatowe	10 034 574,30	1 781 181,02	8 253 393,28	-
4.	Kwota refundacji kosztów wychowania przedszkolnego dzieci zamieszkałych na terenie Gminy Borowie a uczęszczających do przedszkoli w innych gminach	49 653,83	49 653,83	-	-
5.	Dowożenie uczniów do szkół	130 061,46	130 061,46	-	-
6.	Pozostała działalność	55 552,02	55 552,02	-	-
7.	Kolonie i obozy	5 428,00	5 428,00	-	-
8.	Pomoc materialna dla uczniów – stypendia	24 552,00	24 552,00	-	-
9.	Pomoc materialna dla uczniów – stypendia dla uczniów z Ukrainy	4 960,00	4 960,00	-	-
	OGÓŁEM	10 304 781,61	2 051 388,33	8 253 393,28	0,00

15.7 Wydatki oświaty w 2023 roku finansowane były następująco:

6 230 558,00 zł - z subwencji oświatowej,

421 620,16 zł - z dotacji z budżetu państwa, w tym:

- 271 642,00 zł - dotacja na realizację zadań własnych w zakresie wychowania przedszkolnego,
- 55 436,56 zł - dotacja z budżetu państwa na zakup podręczników oraz materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych dla uczniów szkół podstawowych,
- 15 500,00 zł - dotacja na realizację programu „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”,
- 59 400,00 zł - dotacja na realizację programu „Aktywna tablica”,
- 19 641,60 zł - dotacja na pomoc materialną dla uczniów – stypendia,

228 755,90 zł - ze środków z Fundusz Pomocy:

- 227 949,62 zł - środki z Fundusz Pomocy na pomoc materialną dla uczniów z Ukrainy i na dodatkowe zadania oświatowe,
- 806,28 zł – dotacja z Funduszu Pomocy na zakup podręczników oraz materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych dla uczniów z Ukrainy,

3 423 847,55 zł - ze środków własnych JST.

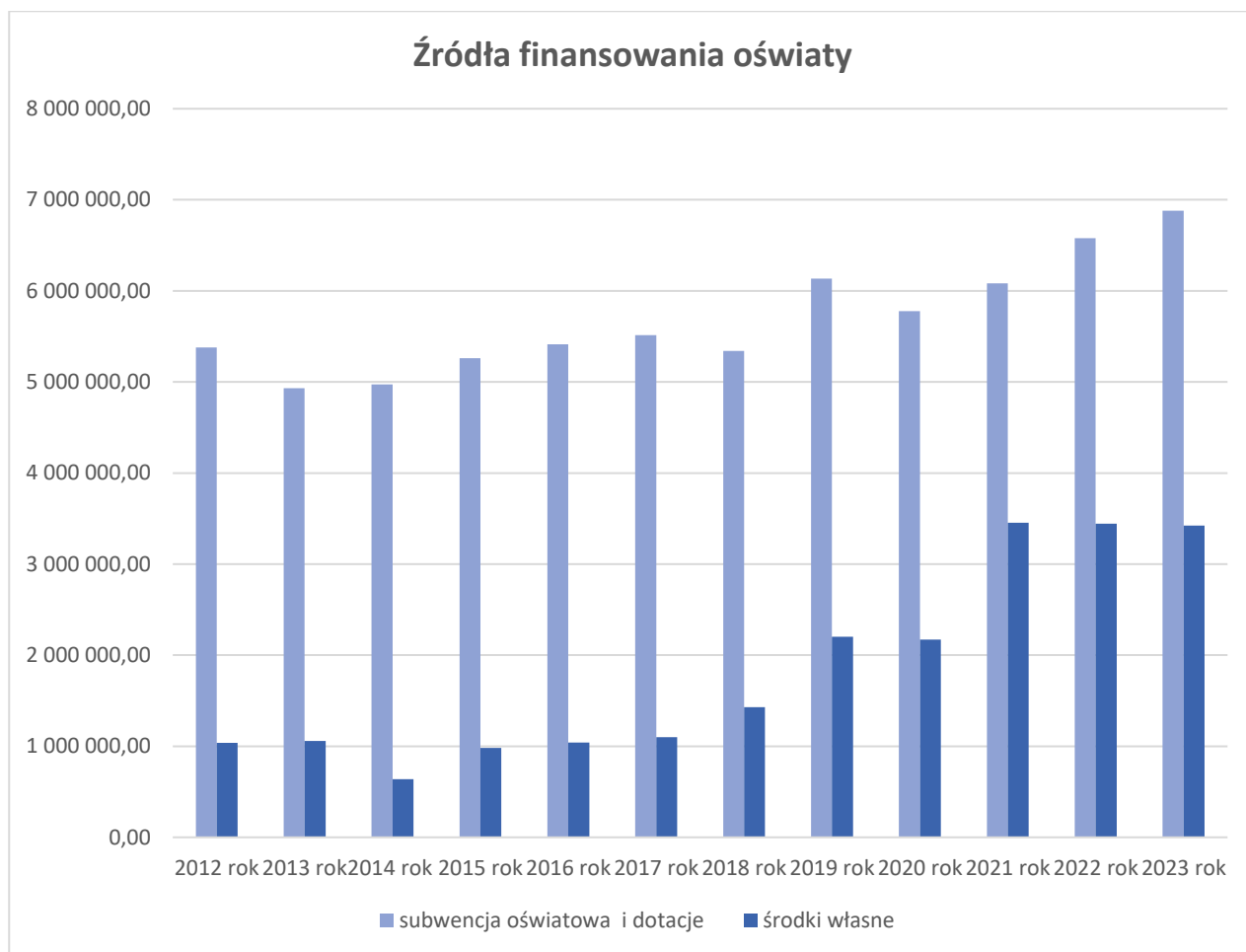
Tabela 14. Finansowanie wydatków na oświatę w 2023 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Subwencja oświatowa	Dotacje	Inne dochody	Środki własne JST	Razem
1.	Zespół Oświatowy w Borowiu	3 380 741,00 55,92%	218 585,42 3,61%	125 065,13 2,07%	2 321 791,60 38,40%	6 046 183,15 100%
2.	Zespół Szkół w Głoskowie	1 991 284,00 73,13%	125 422,50 4,60%	99 722,77 3,66 %	506 671,60 18,61%	2 723 100,87 100%
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Iwowie	858 533,00 67,85%	57 970,64 4,58%	0,00	348 786,64 27,57%	1 265 290,28 100%
	Razem jednostki oświatowe	6 230 558,00 62,09%	401 978,56 4,01%	224 787,90 2,24%	3 177 249,84 31,66%	10 034 574,30 100%
4.	Kwota refundacji kosztów wychowania przedszkolnego dzieci zamieszkałych na terenie innych gmin a uczęszczających do przedszkoli w Gminie Borowie	-	-	-	49 653,83 100%	49 653,83 100%
5.	Dowożenie uczniów do szkół	-	-	-	130 061,46 100%	130 061,46 100%
6.	Pozostała działalność	-	-	-	55 552,02 100%	55 552,02 100%
7.	Kolonie i obozy	-	-	-	5 428,00 100%	5 428,00 100%
8.	Pomoc materialna dla uczniów - stypendia	-	19 641,60 66,55%	3 968,00 13,45%	5 902,40 20,00%	29 512,00 100%
	OGÓLEM:	6 230 558,00 60,46%	421 620,16 4,09%	228 755,90 2,22%	3 423 847,55 33,23%	10 304 781,61 100%

Tabela 15. Źródła finansowania wydatków oświaty na przestrzeni lat 2012-2023

L.p.	Rok budżetowy	Wydatki ogółem poniesione na oświatę	Źródła finansowania wydatków		
			subwencja oświatowa	dotacje	środki własne
1.	2012	6 416 166,30	4 772 074,00	607 060,89	1 037 031,41
2.	2013	5 988 491,11	4 601 057,00	328 712,92	1 058 721,19
3.	2014	5 610 704,00	4 603 946,00	368 262,79	638 495,21
4.	2015	6 244 077,94	4 951 695,00	310 515,35	981 867,59
5.	2016	6 456 473,50	5 114 811,00	299 758,46	1 041 904,04
6.	2017	6 611 718,56	5 038 425,00	475 524,75	1 097 768,81
7.	2018	6 770 007,64	5 049 920,00	290 855,68	1 429 231,96
8.	2019	8 336 467,16	5 284 048,00	850 068,38	2 202 350,78
9.	2020	7 949 314,33	5 316 912,00	460 729,64	2 171 672,69
10.	2021	9 535 331,49	5 586 717,00	495 857,41	3 452 757,08
11.	2022	10 022 076,41	5 993 061,00	583 932,59	3 445 082,82
12.	2023	10 304 781,61	6 230 558,00	650 376,06	3 423 847,55
RAZEM:		90 245 610,05	62 543 224,00	5 721 654,92	21 980 731,13

Wykres 9. Źródła finansowania oświaty gminy Borowie w latach 2012-2023

16. Kultura

Na terenie gminy Borowie działa jedna instytucja kultury, która jest samorządową instytucją kultury utworzoną na mocy Uchwały Nr IV/16/85 Gminnej Rady Narodowej w Borowiu z dnia 10 stycznia 1985 r. Siedzibą Gminnego Ośrodka Kultury jest budynek znajdujący się przy ul. Garwolińskiej 19 w Borowiu. Ośrodek swoją działalnością obejmuje teren gminy Borowie. Podstawowym celem działalności Ośrodka jest pozyskiwanie i przygotowywanie mieszkańców gminy do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzeniu jej wartości, a także:

- Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży;
- Organizowanie imprez sportowo-rekreacyjnych na terenie gminy;
- Organizowanie imprez okolicznościowych i folklorystycznych;
- Organizowanie gminnych turniejów sportowych (piłki nożnej, tenisa stołowego, piłki siatkowej i koszykowej);
- Wspieranie szkół w edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży;
- Współpraca z zespołami ludowymi w zakresie udzielania pomocy merytoryczno – finansowej;
- Wspieranie działalności twórców ludowych.

Plan finansowy Gminnego Ośrodka Kultury w 2023 r. po stronie przychodów wynosił 323.200,00 zł, wykonanie zaś 322 847,68 zł.

Plan finansowy po stronie kosztów wynosił 323 200,00 zł, wykonanie kosztów 321.540,99 zł.

W Gminnym Ośrodku Kultury w 2023 r. zatrudnionych było 4 pracowników (3,00 etaty).

W strukturach GOK w Borowiu działają:

- Gminna Biblioteka Publiczna im. Waltera Nurzyńskiego w Borowiu;
- Gminna Orkiestra Dęta w Borowiu;
- Gminna Izba Pamięci z siedzibą w Lalinach;
- Zespół Ludowy „Chrominianki” z Chromina (obecnie liczy 8 osób, w tym 8 kobiet);
- Zespół Ludowy „Borowianki” z Brzuzy (obecnie liczy 7 osób, w tym 7 kobiet);
- Zespół Ludowy „Lalinianki” z Lalin (obecnie liczy 8 osób, w tym: 7 kobiet i 1 mężczyzna);

- Zespół Ludowy „Iwowiecki” z Iwowego (obecnie liczy 9 osób, w tym 7 kobiet i 2 mężczyzn).

Do zadań Gminnej Izby Pamięci z siedzibą w Lalinach należy:

- zbieranie i udostępnianie zbiorów o tematyce ludowej
- organizowanie lekcji tematycznych
- stała współpraca ze szkołami i przedszkolami w celu promowania tradycji ludowej.

15.1 Gminny Ośrodek Kultury w Borowiu

W 2023 roku Gminny Ośrodek Kultury w Borowiu w ramach swojej działalności kulturalnej zorganizował oraz był współorganizatorem następujących spotkań: Wspólne Kolędowanie; Lekcja biblioteczna kl. II; Ferie zimowe z Gminnym Ośrodkiem Kultury; Tłusty Czwartek; Gminny Dzień Kobiet; Warsztaty tworzenia palm wielkanocnych w Lalinach; Warsztaty Wielkanocne kl. II; Konkurs Wielkanocny; Obchody 232 Rocznic Uchwalenia Konstytucji 3 Maja; Gminne eliminacje do XXXIX Konkursu Recytatorskiego dla Dzieci im. Kornela Makuszyńskiego; Lekcja Biblioteczna kl. III ("Karolcia"); Dzień Matki; Teatrzyk z okazji Dnia Dziecka pt. " Dziki Zachód"; Rodzinny Piknik Wojskowy "Bezpieczna Polska" na ścieżce ekologicznej w Słupie Pierwszym; Koncert przy świecach w zabytkowym kościele; Planetarium klas 3 (zakończenie); Piknik Ekologiczny; Gminne zawody sportowo – pożarnicze; Warsztaty plastyczne „Kartka z wakacji”; Ptasie Radio – warsztaty, piosenki dla dzieci; Rocznicą Wybuchu Powstania Warszawskiego; Warsztaty muzyczne; Warsztaty plastyczne – podróże wakacyjne; Warsztaty dla dzieci – dawne zwyczaje ludowe; Kino na kocykach; Dni Gminy Borowie połączone z Gminnymi Dożynkami; Narodowe Czytanie; Międzynarodowy Dzień Przedszkolaka; 84. Rocznicą Bitwy pod Jażwinami; Jesienne Warsztaty; Złote Gody; Obchody 105 Rocznicą Odzyskania przez Polskę Niepodległości; Spotkanie autorskie Zbigniew Kołba; Warsztaty 5 latki (biblioteka + warsztaty plastyczne); Konkurs na najpiękniejszą choinkę Bożonarodzeniową.

Na terenie gminy Borowie w roku 2023 zarejestrowanych było 14 Kół Gospodyń Wiejskich w następujących miejscowościach: Chromin, Filipówka, Głusków, Iwowe, Słup Pierwszy, Wilchta, Dudka, Borowie, Laliny, Jażwiny, Łopacianka, Słup Drugi, Kamionka, Nowa Brzuza.

Na terenie gminy Borowie istnieją świetlice wiejskie w następujących miejscowościach: Brzuskowola, Chromin (w budynku OSP), Dudka, Filipówka (w budynku OSP), Głusków (w budynku OSP), Gościewicz, Gózd, Iwowe, Jażwiny (w budynku OSP), Laliny (w budynku OSP), Łętów, Nowa Brzuza, Słup Pierwszy, Stara Brzuza, Wilchta, Kamionka (budynek oddany do użytku w 2024 r.).

15.2 Biblioteka

Do zadań Gminnej Biblioteki Publicznej im. Waltera Nurzyńskiego należy:

- wypożyczanie i udostępnianie księgozbiorów na miejscu:
 - ✓ literatury pięknej dla dorosłych
 - ✓ literatury dla dzieci i młodzieży
 - ✓ literatury niebeletrystycznej
 - ✓ literatury specjalnej

Biblioteka organizuje różne formy popularyzacji czytelnictwa poprzez:

- wystawy z okazji rocznic pisarzy
- informowanie o nowościach bibliotecznych
- lekcje biblioteczne
- spotkania z pisarzami
- konkursy czytelnicze
- konkursy recytatorskie

W 2023 r. plan finansowy w Gminnej Bibliotece Publicznej po stronie przychodów wynosił 102 380,00 zł, wykonanie przychodów 102 365,48 zł.

Plan finansowy po stronie kosztów wynosił 102 380,00 zł, zaś wykonanie kosztów 102 314,23 zł.

Z biblioteki korzystało 933 zarejestrowanych użytkowników, w tym 933 użytkowników aktywnie wypożyczających (czytelników). Zarejestrowana została liczba 3584 odwiedzin biblioteki.

Wypożyczonych zostało 7099 wol. książek: 4615 wol. literatury pięknej dla dorosłych, 1982 literatury pięknej dla dzieci i młodzieży, 502 wol. literatury niebeletrystycznej.

Udzielonych zostało 22 informacje.

W 2023 roku przybyło 444 woluminów książek, w tym: 22 wol. dary książek, 209 wol. zakupionych zostało ze środków przyznanych przez organizatora i 213 wol. z dotacji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Wszystkie książki wprowadzone zostały do programu bibliotecznego Mateusz.

Liczba wszystkich zbiorów – 17 240 wol./jedn. inw.

Wartość wszystkich zbiorów – 215 347,74 zł.

15.3 Gminna Orkiestra Dęta

Gminna Orkiestra Dęta w Borowiu powstała w 2013. Kapelmistrzem od początku jest Michał Szostak. Orkiestra prowadzi następujące działania:

- stałe pogłębianie i popularyzowanie nauki gry na instrumentach dętych poprzez prowadzoną przez Kapelmistrza naukę gry na instrumentach dwa razy w tygodniu (w każdy wtorek i czwartek);
- występy podczas uroczystości państwowych i kościelnych.

W roku 2023 Gminna Orkiestra Dęta w Borowiu liczyła 22 członków, w tym 9 dzieci. Ponadto 13 dzieci to kandydaci przygotowujący się na członków orkiestry.

17. Bezpieczeństwo

17.1 Zespół Prewencji w Borowiu

Zgodnie z informacją przedstawioną przez Powiatową Komendę Policji w Garwolinie w 2023 roku potwierdziła występowanie na terenie gminy Borowie 45 przestępstw, a wykrywalność ogólna wyniosła 73,33%. W analogicznym okresie 2022 roku na terenie gminy stwierdzono 28 tego typu przestępstw, wykrywalność natomiast wynosiła 83,68%. Z powyższych danych wynika, iż w 2023 roku wykrywalność przestępstw spadła o 10,35% a ich liczba wzrosła.

Tabela 16. Zestawienie zdarzeń w ruchu drogowym na obszarze Gminy Borowie

	2022 rok	2023 rok
Wypadki drogowe	3	3
Kolizje drogowe	41	30
Ranni	4	3
Ofiary śmiertelne	0	1

Tabela 17. Efektywność Prewencji w Borowiu

	2022 rok	2023 rok
Interwencje	266	445
Osoby zatrzymane	1	1
Realizacja doprowadzeni osób	7	12
Liczba osób legitymowanych	1076	2024
Liczba nałożonych mandatów	41	46
Liczba zastosowanych środków oddziaływania wychowawczego (pouczenia)	55	193
Liczba wykroczeń przekazanych do rozpatrzenia w ramach czynności wyjaśniających	15	21

17.2 Ochotnicza Straż Pożarna

Na terenie Gminy Borowie działa 8 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym:

- 6 typu S (Borowie, Chromin, Głusków, Iwowe, Jaźwiny, Laliny),
- 2 typu M (Nowa Brzuza, Filipówka).

Ochotnicze Straże Pożarne posiadają 9 samochodów pożarniczych, w tym: 2 lekkie i 7 średnich.

W Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowane są wszystkie OSP z terenu gminy, które posiadają nadane NIP- y i REGON-y.

Do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego włączona jest Ochotnicza Straż Pożarna w Borowiu na mocy decyzji Komendanta Głównego PSP z dnia 27 maja 2009 roku.

Ogółem wydatki poniesione na działalność OSP na dzień 31.12.2023 r. wynoszą 374 759,72 zł, w tym:

- OSP Borowie	66 112,62 zł
- OSP Nowa Brzuza	1 075,00 zł
- OSP Chromin	62 747,47 zł
- OSP Filipówka	6 789,60 zł
- OSP Głusków	39 797,35 zł
- OSP Iwowe	79 323,90 zł
- OSP Jaźwiny	14 611,55 zł
- OSP Laliny	89 664,85 zł

Dodatkowo poniesiono koszty w kwocie 1 575,00 zł z przeznaczeniem na szkolenia bhp, w kwocie 6 000,89 zł na wykup polisy ubezpieczeniowej, w kwocie 2 499,99 zł na opłaty za przejazd do Częstochowy, w kwocie 1 609,50 zł na zawody strażackie, uroczystości oraz 2 952,00 zł na zakup licencji programu finansowo-księgowego.

Według raportów ochotniczych straży pożarnych z terenu gminy Borowie miały miejsce 103 zdarzenia, w tym 26 pożarów, 77 miejscowych zagrożeń.

Tabela 18. Zestawienie wyjazdów jednostek OSP z Gminy Borowie

Jednostka	Požary	Miejscowe zagrożenia	Alarmy fałszywe	Razem zdarzenia
0705100 OSP Borowie w KSRG	17	47	0	64
0705102 OSP Chromin	4	8	0	12
0705104 OSP Głusków	4	9	0	13
0705106 OSP Iwowe	0	7	0	7
0705107 OSP Jaźwiny	0	1	0	1
0705108 OSP Laliny	1	5	0	6
Razem	26	77	0	103

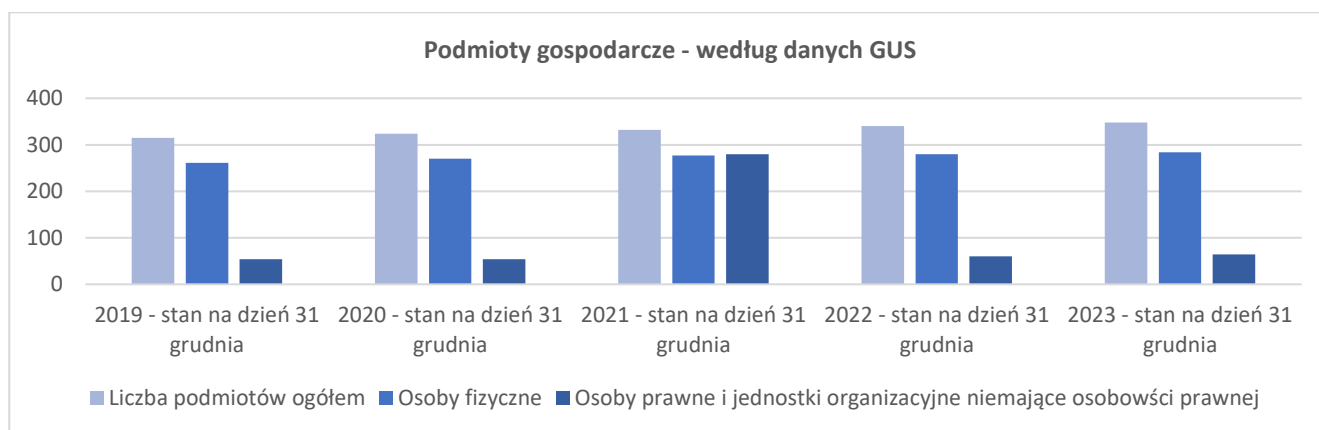
Źródło – Raporty Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy Borowie

18. Podmioty prowadzące działalność gospodarczą

Tabela 19. Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w latach 2020-2023

Rok	2020 – stan na 31 grudnia	2021 – stan na 31 grudnia	2022 – stan na 31 grudnia	2023 – stan na 31 grudnia
Liczba podmiotów ogółem	324	332	340	348
Osoby fizyczne	270	277	280	284
Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	54	55	60	64

Wykres 10. Podmioty gospodarcze według GUS na przestrzeni lat 2019-2023

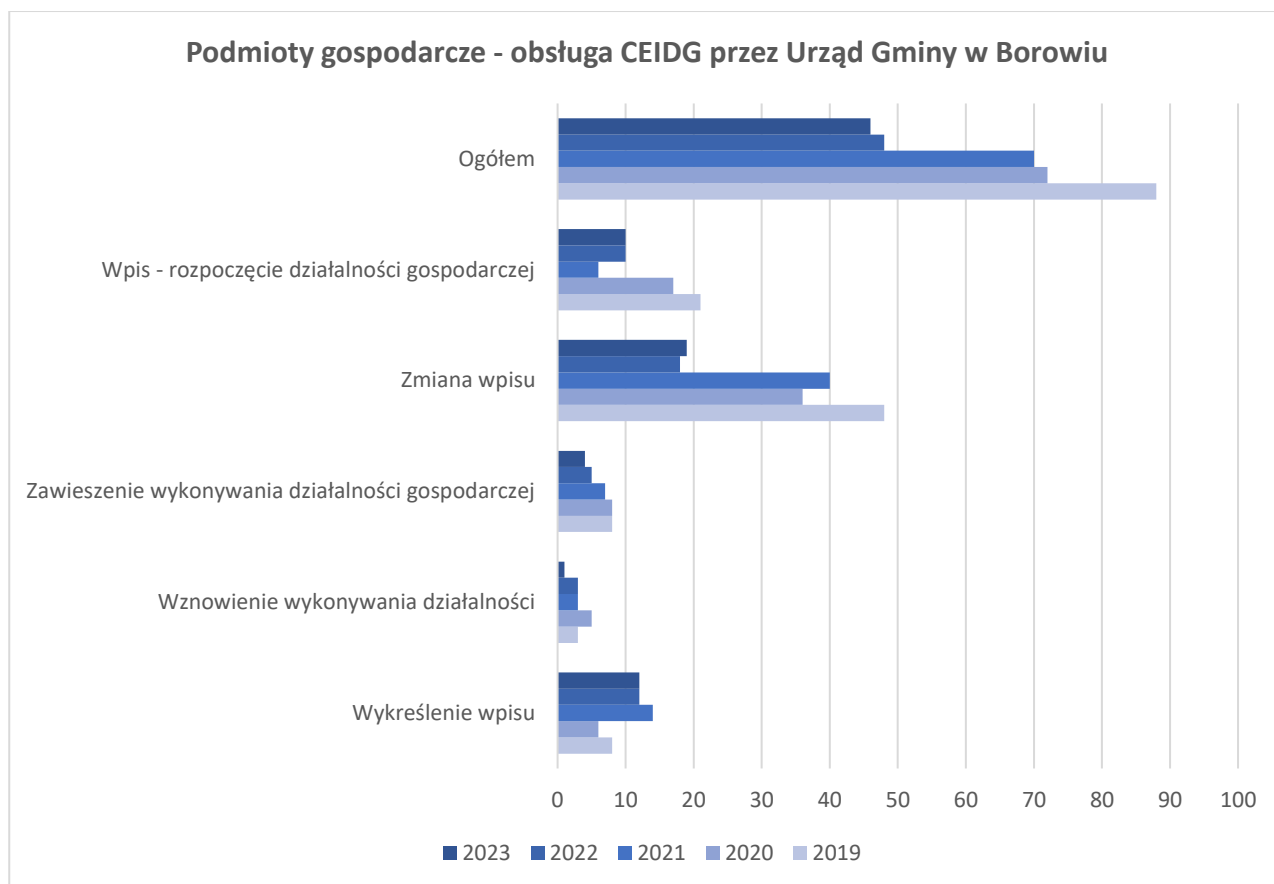
Najczęściej rejestrowane przedmioty działalności gospodarczej na terenie gminy Borowie:

1. Budownictwo -53
2. Handel hurtowy i detaliczny -47
3. Transport i gospodarka magazynowa -23
4. Przetwórstwo przemysłowe -22

Tabela 20. Podmioty gospodarcze – obsługa CEIDG przez Urząd Gminy w Borowiu

Rok	Ogółem	Wpis – rozpoczęcie działalności gospodarczej	Zmiana wpisu	Zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej	Wznowienie wykonywania działalności	Wykreślenie wpisu
2020	72	17	36	8	5	6
2021	70	6	40	7	3	14
2022	48	10	18	5	3	12
2023	46	10	19	4	1	12

Wykres 11. Podmioty gospodarcze – obsługa CEIDG przez Urząd Gminy w Borowiu

19. Ochrona środowiska.

19.1 Azbest

W 2023r. wykonano zadanie pod nazwą „Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest na budynkach znajdujących się na terenie gminy Borowie”. Całkowita wartość zadania wyniosła 124 994,24zł - co stanowiło 100 % dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Dofinansowaniem objęto 89 nieruchomości z terenu gminy Borowie w zakresie odbioru, transportu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest. W wyniku realizacji zadania osiągnięto efekt rzeczowy i ekologiczny, polegający na unieszkodliwieniu 230,414 Mg odpadów zawierających azbest.

19.2 Dane o wodociągach, kanalizacji, stacji uzdatniania wody, oczyszczalni ścieków

W 2023r. pobrano 268,3 tys m³ z ujęcia wody podziemnej poprzez Automatyczną Stację Uzdatniania Wody w Kamionce. Łącznie do gospodarstw domowych, indywidualnych gospodarstw rolnych, na cele produkcyjne oraz pozostałe cele dostarczono 242,3 tys m³ wody. Pozostałość stanowi woda pobrana na własne cele technologiczne- 10,7 tys m³ oraz straty wody- 15,3 m³ wody.

Na koniec 2023 r. zbiorcza sieć wodociągowa w gminie Borowie wynosiła 100,8 km. Z kolei długość czynnej sieci kanalizacyjnej do końca roku 2023 wynosiła 67,3 km, a stopień skanalizowania Gminy wynosi 83,6%. Urząd Gminy realizuje na bieżąco inwestycje związane z rozbudową sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz planuje dalszy rozwój infrastruktury wodnościekowej

W 2023r. do gminnej oczyszczalni ścieków odprowadzono 124,5 tys m³ i taką samą liczbę oczyszczono wprowadzając do rzeki Borowianka.

19.3 Gospodarka odpadami komunalnymi:

Na dzień 31 grudnia 2023 r. na terenie gminy zameldowanych było 5167 osób. Natomiast liczba osób, która została objęta systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wynosiła 4755. Liczba deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, które zostały złożone przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych na obszarze gminy Borowie na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosiła 1425.

Różnica pomiędzy liczbą osób zameldowanych a zadeklarowanych wynika z faktu, iż część osób jest zameldowanych na terenie gminy Borowie, ale faktycznie zamieszkuje na terenie innych gmin lub przebywa poza granicami kraju, młodzież ucząca się przebywa w akademikach i internatach. Konsekwencją wspomnianego przepływu ludności były składane przez właścicieli nieruchomości korekty deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz oświadczenia i informacje wyjaśniające stan faktyczny liczby osób zamieszkujących na danej nieruchomości.

Na terenie gminy Borowie w 2023 r. stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi uzależnione były od liczby osób zamieszkujących na terenie nieruchomości oraz od posiadania lub nieposiadania przydomowego kompostownika, w którym kompostowane są bioodpady. Właściciele nieruchomości zamieszkałych, którzy oświadczyli, że na terenie nieruchomości posiadać będą przydomowy kompostownik i będą w nim kompostować bioodpady dokonywali opłaty w wysokości 18 zł. Natomiast opłata za nieposiadanie przydomowego kompostownika i oddawanie bioodpadów była wyższa i wynosiła 25 zł miesięcznie od osoby.

Na podstawie danych uzyskanych ze sprawozdań złożonych przez podmiot odbierający odpady komunalne z terenu gminy Borowie oraz informacji o rodzaju i ilości odpadów komunalnych zebranych w Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) poniżej przedstawiono ilości odpadów komunalnych zebranych w 2023 roku z terenu gminy Borowie:

Tabela 21. Ilość odpadów komunalnych zebranych w 2023 roku z terenu gminy Borowie

Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
10 01 01	Żużel, popioły paleniskowe i pyły z kotłów (z wyłączeniem pyłów z kotłów wymienionych w 10 01 04)	11,940
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	54,700
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	36,900
15 01 07	Opakowania ze szkła	103,300
16 01 03	Zużyte opony	16,420
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	73,740
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione z 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	11,180
20 01 39	Tworzywa sztuczne	103,300
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	23,420
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	364,460
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	27,860
Razem		827,220 Mg

Na terenie gminy Borowie w 2023r. nie przeprowadzono objazdowych zbiórek zużytego sprzętu elektronicznego, odpadów wielkogabarytowych i opon samochodowych. Wyżej wymienione odpady można było oddawać w punkcie PSZOK. Przeprowadzono jedną zbiórkę folii rolniczej i innych odpadów z działalności rolniczej w związku z otrzymaną przez Gminę Borowie dotacją.

Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne odebrane od właścicieli nieruchomości z terenu gminy Borowie w 2023 roku kierowane były do następujących instalacji:

- Zakład Gospodarki Komunalnej w Ostrowi Mazowieckiej Sp. z o.o. Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Starym Lubiejewie, ul. Łomżyńska 11, 07-300 Ostrów Mazowiecka – Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów,
- Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. ul. Sokołowska 2, Wola Suchożębrska, 08-125 Suchożębry. Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów,
- MPK Spółka z o.o.- Instalacja do mechanicznego- biologicznego przetwarzania odpadów ul. Przemysłowa 45, Ławy, 07-411 Rzekuń.
- SEGO Sp. z o.o. zakład przerobu odpadów komunalnych, ul. O Kolberga 65, 44-251 Rybnik
- MIEJSKI ZAKŁAD KOMUNALNY SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ – Zakład Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych, ul. Centralnego Okręgu Przemysłowego 25, 37-450 Stalowa Wola.
- MIĘDZYGMINNY KOMPLEKS UNIESZKODLIWIANIA ODPADÓW PRONATURA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ ul. Ernesta Petersona 22, 85-862 Bydgoszcz
- PREZERO ZIELONA ENERGIA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ – ITPOK Poznań, ul. Energetyczna 5, 61-163 Poznań.

Tabela 22. Poziom recyklingu osiągnięty w 2023 roku przez Gminę Borowie

	Osiągnięty przez gminę Borowie w 2023 r.	Wymagany przepisami prawa do osiągnięcia w 2023 r.
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	0,72 %	Nie może przekroczyć 35 %
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	35,31 %	35 %
Poziom składowania odpadów komunalnych	1,63 %	Nie może przekroczyć 30 %

20. Planowanie przestrzenne

W 2023 roku Wójt Gminy Borowie wydał 62 decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (w tym 48 decyzje dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, 3 decyzje dla zabudowy usługowo-magazynowej i 11 decyzji dla zabudowy innej).

W 2023 roku Wójt Gminy Borowie wydał 5 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego dla:

- rozbudowy i przebudowy budynku samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przewidziana do realizacji na działce o nr ew. 300/2 obręb Borowie;
- budowy stacji telefonii komórkowej P4 „GAR 3311G” wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną przewidziana do realizacji na działce o nr ew. 179/2 obręb Wilchta gmina Borowie,
- budowy sieci wodociągowej o długości ok. od 532,0 m do 538,0 o średnicy 110,0 mm przewidziana do realizacji działkach o nr ew. 354, 77/1, 63/1 obręb Łętów, gmina Borowie,
- budowy sieci gazowej średniego ciśnienia o ciśnieniu nie wyższym niż 0,5 MPa przewidziana do realizacji na działce o nr ew. 161/1 obręb Głusków ul. Szkolna gmina Borowie;
- budowy stacji redukcyjno-pomiarowej wysokiego ciśnienia QN=2000m³/h przewidziana do realizacji na działce o nr ew. 340/2 obręb Borowie gm. Borowie;

21. Zadania inwestycyjno – remontowe

21.1 W zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

Budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Borowie.

Zadanie obejmowało:

- - Budowę sieci wodociągowej od miejscowości Łopacianka do miejscowości Iwowe. W ramach zadania wykonano: sieć wodociągową w ilości 2 566 m i wbudowano 15 hydrantów nadziemnych, wykonano włączenie do istniejącego wodociągu w pasie drogi gminnej, wykonano przejścia przez teren PKP, wykonano przejścia przez rzekę,
- - Rozbudowę sieci wodociągowo – kanalizacyjnej w Głoskowie, ul. Cegielnia. Wykonano sieć wodociągową w ilości 567,5 m, wbudowano 6 hydrantów nadziemnych, kanał grawitacyjny o długości 604,5 m, wbudowano studnie w ilości 18 szt.,
- - Rozbudowę sieci wodociągowo – kanalizacyjnej w Borowiu (ul. Łąkowa, gen. Stanisława Maczka, ul. Spacerowa). Wykonano sieć wodociągową o długości 1 242,0 m, wbudowano 8 hydrantów naziemnych, kanał sanitarny grawitacyjny o długości 650,0 m i 386,5 m. Przebudowę wodociągu z przyłączami w miejscowości Jażwiny. Wykonano sieć wodociągową w ilości 1 707 m, wbudowano 9 hydrantów naziemnych, przyłącza wodociągowe w ilości 15,5 m, wcięcie w istniejący wodociąg w pasie drogi powiatowej.
- - Przebudowę wodociągu z przyłączami w miejscowości Jażwiny Wykonano sieć wodociągową w ilości 1 707 m, wbudowano 9 hydrantów nadziemnych, przyłącza wodociągowe w ilości 15,5 m, wcięcie w istniejący wodociąg w pasie drogi powiatowej.

Koszt całkowity zadania wyniósł 2 974 043,14 zł brutto, z czego kwota 2 796 840,98 zł stanowiła dofinansowanie z Programu Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych.

21.2 W zakresie infrastruktury drogowej

- 1) **Przebudowa ul. Wierzbowej w miejscowości Głusków.** W ramach zadania zostały wykonane: roboty przygotowawcze, roboty ziemne, pobocza z kruszywa łamanego na szerokości 0,75 m, chodnik, zjazdy gospodarcze i publiczne, nawierzchnia z betonu asfaltowego, przepust pod drogą o śr.60cm. Ponadto ustawiono znaki drogowe i wykonano oznakowanie poziome grubowarstwowe, przeprowadzono regulacje pionową studzienek kanalizacyjnych i zaworów wodociągowych, przestawienie hydrantów, plantowanie skarpy, obsadzenie trawą, umocowanie skarpy płytami EKO oraz kanał technologiczny na długości 899 m. Koszt całkowity zadania 2 629 058,89 zł, finansowane ze środków własnych oraz dotacji w wysokości 1 643 282,00 zł z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
- 2) **Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Filipówka.** W ramach zadania zostały wykonane: podbudowa pod nawierzchnię z betonu asfaltowego, nawierzchnia z betonu asfaltowego, ustawiono znaki drogowe. Całkowity koszt inwestycji 302 382,74 zł, środki pochodzące z: środki własne, dotacja 150 000,00zł z UMWM w ramach programu Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych (FOGR)
- 3) **Remont drogi gminnej od miejscowości Brzuskowola do miejscowości Gościewicz.** W ramach zadania zostały wykonane: nowa nawierzchnia z mieszanki mineralno-bitumicznej o grubości 8 cm, odtworzono pobocza z kruszyw łamanych o szerokości 0,75 m, wymieniono przepusty rurowe, naprawiono zjazdy do posesji, odtworzono rowy odwadniające po obu stronach drogi na długości 0,885 km oraz wykonano oznakowanie pionowe. Koszt całkowity zadania 892 429,85 zł . Inwestycja finansowana ze środków własnych, dotacja 687 626,59 zł ze środków rządowych w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg.

21.3 W zakresie ochrony przeciwpożarowej

1) Częściowa termomodernizacja budynku OSP w Iwowie - kolejny etap

W ramach zadania zostały wykonane: roboty demontażowe rur spustowych, podokiennika, obróbek blacharskich, czyszczenie i gruntowanie istniejącej elewacji, ocieplenie ścian płytami styropianowymi z zatopieniem siatki z włókna szklanego, ocieplenie ościeży płytami styropianowymi, wydłużenie dachu, obróbki blacharskie dachu i komina, podbitka dachowa.

Wykonawcą zadania była firma Łukplast Andrzej Dylak z Łukowa. Inwestycja została zakończona w październiku 2023 r.

Całkowity koszt zadania wyniósł 55 583,70 zł brutto z czego kwota 40 000,00 zł brutto stanowiła dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie w ramach programu „Mazowieckie Strażnice OSP-2023”.

1) Wykonano termomodernizację budynku OSP w Lalinach. W ramach zadania zostały wykonane: roboty demontażowe rur spustowych i podokienników,

- czyszczenie i gruntowanie istniejącej elewacji,
- ocieplenie ścian płytami styropianowymi gr. 18 cm z zatopieniem siatki z włókna szklanego,
- ocieplenie ościeży płytami styropianowymi gr. 4 cm z zatopieniem siatki z włókna szklanego,
- ocieplenie cokołu ściany fundamentowej styropianem gr. 10 cm z zatopieniem siatki z włókna szklanego,
- wyprawa elewacyjna z tynku silikonowego 1,5 mm,
- listwy wykończeniowe podbitki dachowej.

Wykonawcą zadania była firma Łukplast Dylak, Rychlik sp.j. z Łukowa. Inwestycja została zakończona w listopadzie 2023 r.

Całkowity koszt zadania wyniósł 100 173,05 zł brutto z czego kwota 80 000,00 zł brutto stanowiła dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie w ramach dwóch odrębnie złożonych wniosków przez Gminę Borowie oraz Ochotniczą Straż Pożarną w Lalinach.

21.4 W zakresie szkolnictwa

1) Trwają prace budowlane przy realizacji **budowy publicznego żłobka w Borowiu (zadanie realizowane w latach 2023-2025)**. Zadanie dotyczy budowy pierwszego w gminie żłobka dla 40 dzieci w wieku od 1 do 3 lat. Zlokalizowany zostanie na działce nr 525 w Borowiu, na terenie Zespołu Oświatowego w Borowiu. Będzie to budynek parterowy z poddaszem częściowo użytkowym wraz łącznikiem z Zespołem Oświatowym.

Zakres prac obejmuje wykonanie: stanu zero, surowego zamkniętego i wykończeniowego, instalacji sanitarnej, elektrycznej i fotowoltaicznej, elewacji budynku, zagospodarowania terenu, platformy schodowej, zakup pierwszego wyposażenia.

Wykonawcą zadania jest firma Usługi Budowlane Wiesław Szaniawski ze Stoczka Łukowskiego. Inwestycja przewidziana jest do realizacji w cyklu dwuletnim a termin zakończenia prac przewidywany jest w 2025 r.

Koszt całkowity zadania wyniesie 6 674 818,00 zł brutto z czego kwota 4 000 000,00 zł brutto stanowi dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie w ramach Instrumentu wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego oraz kwota 1 628 020,04 zł brutto z rządowych środków z programu Maluch +.

2) Modernizacja oświetlenia w obiektach Gminy Borowie

W ramach przedmiotowego zadania przeprowadzono wymianę opraw elektrycznych i źródeł światła typu LED w łącznej liczbie 913 szt. w tym:

- w Zespole Oświatowym w Borowiu w tym na boisku Orlik w ilości 573 szt.,
- w Zespole Szkół w Głoskowie w tym na boisku Orlik w ilości 273 szt.,
- w Gminnym Ośrodku Kultury w Borowiu w ilości 67 szt.

Wykonawcą zadania była firma 4 Technix s.c. Monika Zawadzka Marek Rogala z Garwolina. Inwestycja została zakończona w listopadzie 2023 r.

Całkowity koszt zadania wyniósł 261 500,00 zł brutto z czego kwota 235 350,00 zł brutto stanowiła 90% dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, z programu „Modernizacja oświetlenia oraz wymiana źródeł ciepła”.

21.5 W zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego

- W miesiącu marcu 2024 roku zakończono **budowę Świetlicy Wiejskiej w Kamionce**, która była zadaniem wieloletnim a rozpoczęła się w 2022 roku. Wykonawcą była Firma Usługowo Remontowo – Budowlana Marcin Jakimowicz z siedzibą w Łukowie. Koszt całkowity zadania wyniósł 2 412 570,00 zł brutto. Gmina Borowie uzyskała dotacje z programu Polski Ład wysokości 1 919 699,57 zł. Inwestycja swoim zakresem objęła budowę budynku z pomieszczeniami użytkowymi: holem, szatnią, magazynem świetlicy, pomieszczeniami sanitarnymi, kuchnią i salą. Montażem paneli fotowoltaicznych na dachu budynku. Drogą dojazdową z parkingami i chodnikami. Ogrodzeniem terenu budynku świetlicy. Pozostałe środki pochodzą z budżetu Gminy.
- Zrealizowano zadanie pn.: **„Tworzenie ścieżki edukacyjnej w Gminie Borowie w miejscowości Słup Pierwszy”** poprzez zakup 5 gier edukacyjnych oraz przeprowadzenie renowacji i częściowej wymiany elementów wyposażenia ścieżki edukacyjnej zainstalowanych w latach 2015-2017. Wykonawcą zadania była firma Pracownia Plastyczna Studio 22 Stefan Gawroński z Przyrowa. Odbiór zadania nastąpił 31.07.2023 r. Koszt całkowity zadania wyniósł 65 851,50 zł brutto z czego kwota 59 226,35 zł brutto stanowiła 90 % dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie w ramach programu edukacji ekologicznej.
- Wykonano **nasadzenia na terenie ścieżki edukacyjnej w miejscowości Słup Pierwszy oraz konserwację pomników przyrody**. W ramach zadania na terenie ścieżki edukacyjnej po zrehabilitowanym składowisku odpadów w miejscowości Słup Pierwszy zostały wykonane prace:
 - a) nasadzenia roślinności w ilości 2200 szt.;
 - b) przeprowadzenie konserwacji i pielęgnacji 3 szt. drzew będących pomnikami przyrody na terenie zespołu dworsko - parkowego w Borowiu;
 - c) Wykonawcą zadania była firma AMAT Matyszek Albert ze Stanina. Inwestycja została zakończona w grudniu 2023 r.;
 - d) Całkowity koszt zadania wyniósł 69 700,00 zł brutto z czego kwota 62 730,00 zł brutto stanowiła 90% dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie w ramach programu ochrony przyrody.
- **Zrealizowano prace remontowe hali sportowej i kręgielni w Borowiu**. W ramach zadania zostały wykonane:

- a) prace przygotowawcze i rozbiórkowe w tym m.in.: roboty demontażowe i ponowne montażowe (tj. drabinek, krzesełek, grzejników); roboty rozbiórkowe elementów konstrukcji betonowych; naprawa posadzek;
- b) wykonanie nadproża; skucie płytek glazuranych i gresu; wymiana kratki wentylacyjnych;
- c) prace budowlane w tym wykończeniowe wewnętrzne m.in.: wykonanie nowych posadzek z płytek i wykładzin dywanowych; licowanie ścian płytkami; remont tynków; malowanie listew i ścian; wymiana kasetonów; wykonanie tynku mozaikowego; wymiana drzwi; wymiana oświetlenia na LED; montaż klimatyzatorów ściennych; montaż baterii umywalkowych, umywalek, pisuarów i spłuczki WC; montaż grzejników.

Wykonawcą zadania była firma RENOMO Marcin Pietrzak z Gręzówki. Inwestycja została zakończona w listopadzie 2023 r.

Całkowity koszt zadania wyniósł 258 600,00 zł brutto z czego kwota 152 676,00 zł brutto stanowiła dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie w ramach programu „Mazowsze dla sportu 2023”.

- **Wykonano termomodernizację świetlicy wiejskiej w Łopaciance.** W ramach zadania zostały wykonane:
 - a) roboty demontażowe: rur spustowych, podokienników, słupa betonowego, balkonu żelbetowego, obróbek blacharskich murka ogniowego i lukarn,
 - b) czyszczenie i gruntowanie istniejących elewacji,
 - c) ocieplenie ościeży płytami styropianowymi o grubości 4 cm z zatopieniem siatki z włókna szklanego,
 - d) ocieplenie ścian płytami styropianowymi o grubości 18 cm z zatopieniem siatki z włókna szklanego,
 - e) wyprawa elewacyjna z tynku silikonowego, wydłużenie dachu nad murkiem ogniowym,
 - f) obróbki blacharskie,
 - g) podbitka dachowa,
 - h) montaż zadaszenia wejść o konstrukcji stalowej malowanej z pokryciem z poliwęglanu.

Wykonawcą zadania była firma Łukplast Dylak, Rychlik sp.j. z Łukowa. Inwestycja została zakończona we wrześniu 2023 r.

Całkowity koszt zadania wyniósł 151 167,00 zł brutto z czego kwota 125 758,00 zł brutto stanowiła dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie w ramach programu „Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych 2023”.

▪ **Zorganizowano Ekologiczny piknik rodzinny w Gminie Borowie.**

Główną częścią EkoPikniku, była strefa aktywności składająca się z 4 namiotów wystawowych - stacji edukacyjnych, w których prezentowane były hasła ekologiczne - „Zadbaj o powietrze”, „Czysta woda”, „Segreguj, bo warto”, „Zieleń między nami”. Każda z stacji była wyposażona w Roll-up’y informacyjne, tablice oraz plakaty edukacyjne z danego obszaru tematycznego. Wszystkie stacje tworzyły ścieżkę edukacyjną obsługiwaną przez sześciu Ekoedukatorów, którzy prowadzili prelekcje z danego obszaru oraz koordynowali zabawy edukacyjne. Zabawy opierały na quizach, zadaniach manualnych, tj. rysowanie, układanie puzzli lub segregacja odpadów do właściwych pojemników, a także wykorzystane zostały edukacyjne gry multimedialne, w których uczestnicy wykonywali zadania na tabletach.

Uczestnicy przed rozpoczęciem zabaw otrzymali „Ekopaszporty”, w których zbierali pieczątki za uczestnictwo w aktywnościach, w każdej ze stacji edukacyjnej. Po ukończeniu ścieżki edukacyjnej i zebraniu wszystkich pieczętek (za wykonane zadania w każdej ze stacji), uczestnik wrzucał swój „Ekopaszport” do specjalnie przygotowanej urny, aby wziąć udział w losowaniu 3 głównych nagród.

Ponadto w strefie aktywności Ekopikniku były utworzone Ekologiczne strefy kreatywnego myślenia, w której uczestnicy mieli możliwość tworzenia wspólnej rzeźby techniką papier mâché, tj. masy papierowej z makulatury z odzysku, jako pamiątka wydarzenia, na której po wyschnięciu uczestnicy złożyli podpisy.

Wydarzenie odbyło się w oprawie muzycznej dla dzieci i było nadzorowane przez głównego koordynatora. W trakcie całego wydarzenia funkcjonowało stanowisko malowania twarzy dla dzieci. Zorganizowano gry zespołowe, tj. „Piaskowe Kręgle”, „Giga-Bierki”.

Firma GrinlS Michał Kozielski z siedzibą Marki ul. Wilcza 15 otrzymała wynagrodzenie wysokości 30 000,00 zł. za zorganizowanie pikniku. Środki te pochodziły z dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.

21.6 W zakresie bezpieczeństwa cyfrowego

Zakupiono oprogramowanie finansowo – księgowo, oprogramowanie e-usług publicznych dla Urzędu Gminy w Borowiu. Firma Nefeni Sp.z o.o. z siedziba w Poznaniu dostarczyła i wdrożyła system dziedzicowy, umożliwiający obsługę planowania budżetu, system finansowo – księgowy dla urzędu i czterech jednostek podległych, ewidencję środków trwałych, za które otrzymała wynagrodzenie wysokości 154 165,74 zł brutto. Zadanie zostało sfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014 -2020.

22. Gospodarka mieszkaniowa i komunalna, drogi gminne

Gospodarka mieszkaniowa i komunalna:

W 2023 roku na terenie gminy Borowie obowiązywał Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Borowie na lata 2021-2025. Program został podjęty Uchwałą nr XXVIII/166/2021 Rady Gminy Borowie z dnia 25 marca 2021r. W programie zawarty jest wykaz nieruchomości wchodzących w skład zasobu oraz określone zostały źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej, ogólne warunki sprzedaży, czynniki podwyższające stawki czynszu za najem oraz planowane wydatki na remonty i modernizacje. W 2023 roku nie dokonywano sprzedaży nieruchomości z tego zasobu oraz nie nabywano nowych lokali. Szczegółowe zasady nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości oraz ich wydzierżawiania lub najmu na okres dłuższy niż 3 lata określa Uchwała nr V/30/2003 Rady Gminy Borowie z dnia 25 marca 2003 r. zmieniona Uchwałą nr VII/37/2007 Rady Gminy Borowie z dnia 27 czerwca 2007 roku oraz Uchwałą nr XV/78/2008 Rady Gminy Borowie z dnia 28 kwietnia 2008 roku. Zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Borowie określa Uchwała nr XXXVI/215/2021 Rady Gminy Borowie z dnia 09.11.2021 roku.

Zasób lokali komunalnych mieszkalnych Gminy Borowie na koniec 2023r. (przeznaczonych do najmu):

- 2 lokale komunalne w miejscowości Głusków (mieszkania w Zespole Szkół w Głuskowie, ul. Szkolna 6),
- 5 lokali komunalnych w miejscowości Borowie ul. Garwolińska 9 (budynek SP ZOZ),
- 2 lokale komunalne w miejscowości Iwowe 141.

W 2023 r. z tytułu najmu lokali komunalnych do budżetu Gminy Borowie wpłynęło 26 558,50 zł

Zasób lokali komunalnych użytkowych Gminy Borowie na koniec 2023 r. (oddanych w najem):

- 2 lokale użytkowe w miejscowości Borowie ul. A. Sasimowskiego 2 (centrala Orange i Poczta Polska)
- 2 lokale użytkowe w miejscowości Borowie ul. Garwolińska 9 (budynek SP ZOZ – Apteka i Gab. Stomatologiczny)
- Budynek byłej szkoły w miejscowości Borowie ul. Garwolińska 4

W 2023r. z tytułu najmu lokali użytkowych do budżetu Gminy Borowie wpłynęło: 152 480,68 zł.

Razem z tytułu najmu lokali komunalnych mieszkalnych i użytkowych do budżetu Gminy Borowie wpłynęło w 2023 r. –179 039,18 zł.

Drogi gminne:

Na terenie gminy Borowie występują cztery kategorie dróg:

- Droga krajowa Nr 76 Wilga – Łuków (o długości 14,811km),
- Droga wojewódzka Nr 805 Warszawice – Wilchta (o długości 1,0km),
- Drogi powiatowe (o łącznej długości 25,193km)
- Drogi gminne (o łącznej długości 76,7km).

Drogi gminne to drogi o nawierzchni twardej (56,362 km) oraz o nawierzchni gruntowej (20,338 km).

23. Mienie komunalne należące do Gminy Borowie

Stan mienia komunalnego	na dzień 01.01.2023 r.	na dzień 31.12.2023 r.
1. Komunalizacja	150,5057 ha	161,3786 ha
w tym grunty pod drogami	120,3293 ha	120,0586 ha
2. Poprzez Akty Notarialne	29,9381 ha	34,2374 ha
w tym grunty pod drogami	4,4782 ha	4,5099 ha
3. Poprzez Post. Sądu	9,9147 ha	6,6275 ha
w tym grunty pod drogami	0,1851 ha	0,1851 ha
4. Poprzez Decyzje Wójta	1,0298 ha	1,0298 ha
w tym grunty pod drogami	1,0242 ha	1,0242 ha
Razem:	191,3883 ha	203,2733 ha

Z tego przekazano w:

a) użytkowanie wieczyste	2,6555 ha	2,6555 ha
b) zarząd (szkoły)	3,4536 ha	3,4536 ha

Ogółem wartość szacunkowa mienia komunalnego Gminy na koniec 2023 roku wynosi łącznie 118.238.701,33 zł:

	na dzień 01.01.2023 r.	na dzień 31.12.2023 r.
a) wartość gruntów	2.618.258,59 zł	3.057.675,76 zł
b) wartość budynków	19.517.563,01 zł	19.715.813,71 zł
c) wartość budowli	87.153.065,82 zł	92.807.176,94 zł
d) pozostałe mienie	2.563.434,92 zł	2.658.034,92 zł

	111.852.322,34 zł	118.238.701,33 zł

SPIS TABEL

TABELA 1. POWIERZCHNIA GMINY	8
TABELA 2. EWIDENCJA LUDNOŚCI W LATACH 2008 - 2023	9
TABELA 3. BEZROBOCIE W ROKU 2023	11
TABELA 4. ILOŚĆ USUNIĘTEGO AZBESTU W LATACH 2015-2023 ORAZ POSZCZEGÓLNE KOSZT ZADANIA	14
TABELA 5. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU "ZAADOPTUJ PSA"	15
TABELA 6. SZCZEGÓLNE PRZEDSTAWIENIE WYDATKÓW OGÓŁEM	24
TABELA 7. POZIOM WYKONANIA DOCHODÓW WŁASNYCH WG ŹRÓDEŁ ZA 2023 ROK	27
TABELA 8. DZIAŁALNOŚĆ GKRPA	38
TABELA 9. LICZBA UCZNIÓW ORAZ ODDZIAŁÓW W JEDNOSTKACH OŚWIATOWYCH NA TERENIE GMINY BOROWIE	46
TABELA 10. LICZBA UCZNIÓW I ODDZIAŁÓW PRZEDSZKOLNYCH NA TERENIE GMINY BOROWIE	47
TABELA 11. SUMA UCZNIÓW I ODDZIAŁÓW W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH ORAZ PUBLICZNYCH PRZEDSZKOLACH	47
TABELA 12. LICZBA ETATÓW W TRZECH JEDNOSTKACH OŚWIATOWYCH NA TERENIE GMINY BOROWIE	48
TABELA 13. PODZIAŁ WYDATKÓW NA POSZCZEGÓLNE JEDNOSTKI OŚWIATOWE	49
TABELA 14. FINANSOWANIE WYDATKÓW NA OŚWIATĘ W 2023 ROKU	51
TABELA 15. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA WYDATKÓW OŚWIATY NA PRZESTRZENI LAT 2012-2023	52
TABELA 16. ZESTAWIENIE ZDARZEŃ W RUCHU DROGOWYM NA OBSZARZE GMINY BOROWIE	58
TABELA 17. EFEKTYWNOŚĆ PREWENCJI W BOROWIU	58
TABELA 18. ZESTAWIENIE WYJAZDÓW JEDNOSTEK OSP Z GMINY BOROWIE	60
TABELA 19. LICZBA PODMIOTÓW PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ W LATACH 2020-2023	61
TABELA 20. PODMIOTY GOSPODARCZE – OBSŁUGA CEIDG PRZEZ URZĄD GMINY W BOROWIU	62
TABELA 21. ILOŚĆ ODPADÓW KOMUNALNYCH ZEBRANYCH W 2023 ROKU Z TERENU GMINY BOROWIE	65
TABELA 22. POZIOM RECYKLINGU OSIĄGNIĘTY W 2023 ROKU PRZEZ GMINĘ BOROWIE	67

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. LICZBA LUDNOŚCI W LATACH 2008-2023.....	10
WYKRES 2. LICZBA URODZEŃ I ZGONÓW W LATACH 2008-2023.....	10
WYKRES 3. STRUKTURA WIEKU NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 ROKU.....	10
WYKRES 4. DYNAMIKA WYKONANYCH DOCHODÓW GMINY NA PRZESTRZENI LAT 2014-2023	23
WYKRES 5. DYNAMIKA WYKONYWANYCH WYDATKÓW GMINY NA PRZESTRZENI LAT 2014-2023	25
WYKRES 6. RELACJA PONIESIONYCH WYDATKÓW BIEŻĄCYCH DO WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH W LATACH 2014-2023 .	25
WYKRES 7. WYNIK BUDŻETU GMINY WYNIKAJĄCY Z RELACJI UZYSKANYCH DOCHODÓW DO PONIESIONYCH WYDATKÓW NA PRZESTRZENI LAT 2014-2023.....	26
WYKRES 8. STAN ZOBOWIĄZAŃ W LATACH 2014-2023 WYSTĘPUJĄCYCH NA DZIEŃ 31 GRUDNIA KAŻDEGO ROKU	35
WYKRES 9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA OŚWIATY GMINY BOROWIE W LATACH 2012-2023	53
WYKRES 10. PODMIOTY GOSPODARCZE WEDŁUG GUS NA PRZESTRZENI LAT 2019-2023	61
WYKRES 11. PODMIOTY GOSPODARCZE – OBSŁUGA CEIDG PRZEZ URZĄD GMINY W BOROWIU	62